

NÉPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor****REVISTA EVREIASCĂ**Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

MIRON CRISTEA

Miron Cristea, Románia pátriarka miniszterelnöke hétfőn éjjel hetvenegy éves korában elhunyt. A háboru utáni Románia politikai történelmében Bratianu Ionel és I. C.

Duca után Miron Cristea személyében a harmadik aktív miniszterelnök távozik el az élők sorából. Nem egészen három héttel előtt utazott el az országból, hogy egy éves megfeszített munka fáradalmait pihenje ki a francia tengerparton. Különös a végzet utja, hogy a napfényes Rivierára vezető úton szerzett könnyebb hűlés idézte elő a pátriarka miniszterelnök váratlan és megdöbbentő halálát.

Miron Cristea történelmi egyéniség volt. A pátriarkák bölcsesége, a tudós tudományossága és a politikus nagyvonalúsága egyesült benne. Szerette a népet, melyhez mély kötelekék fűzték, talán azért, mert maga is a nép sorából került ki és felvitte a legdiszesebb méltóságokig. A régi korok szerzetesi erényei éltek benne, mint tudósban. Sokszor elvonult könyvei közé, régi foliások között buvárkodott és Miron Cristea valóban be is töltötte azt a tételt, hogy jó pap módjára az utolsó percig tanult és gyarapította tudását. Mint politikus a kiváló nagy férfiak útját követte. A hazafiasság volt a legjellegzetesebb vonás a pátriarka miniszterelnök politikai portréján. A királyért, a népért: ez volt jelszava és hitvallása.

Miron Cristeával az ujkori román történelem egyik legmarkánsabb alakja távozik az élők sorából. Az utolsó esztendőben vitt politikai szerepével különösképen beírta nevét az ország történelmébe. Egy esztendővel

előtt, amikor az uralkodó véget vetett a politikai harcoknak, felfüggesztette a politikai pártok működését, az új kormányzati rendszer élére Miron Cristeát, az ortodox egyház pátriarkáját hívta meg. Miron pátriarka teljes tekintélyével és autoritásával vállalta a miniszterelnökséget és az utóbbi idők legnehezebb periódusában az új rendszer első esztendéjében ott állott a kormányzat élén. A belső rendcsinálás, a felforgató törekvések lefékezése mögött az ősz pátriarka szelid mérséklete és nagy autoritása állott.

Őfelségének, a királynak nemcsak első tanácsadója volt, hanem a lelkek forrását, a népakarat inkarnációját látta benne. Három éven át tagja volt a régenstanácsnak is. Annakidején és mint ilyen, korlátlan hatalom volt a kezében, de ama hatalmasok közé tartozott, akik soha vissza nem élnek a bizalommal.

Jelenlegi miniszterelnöki tevékenysége nem terjedt ki szélesebb körű adminisztrációs munkára. Csak a legfelsőbb irányító és tanácsadó szerepét tartotta fenn magának és egy harcokban, megpróbáltatásokban és sikerekben gazdag élet tapasztalatait helyezte a kormányzat serpenyőjébe.

Miron Cristea tüneményes karriert fu-

tott be. Mint egyszerű földmives szülők gyermeke, Toplica környékéről származott el. A papi pálya ranglétráin gyorsan emelkedett, az egyesülés idején, mint karánsebesi püspök aktív részt vett az erdélyi románság harcaiban. A háboru után adminisztratív téren teljesen önállóvá lett és dogmatikus kérdésekben is csaknem független ortodox egyház első pátriarkájává választották. A sors akarata volt az, hogy a pátriarka nem maradhatott meg az egyházi tevékenység keretei között. Ifjusága idején az erdélyi románság politikai harcaiban vett részt. Az egyesülés után az uralkodó mindig kikérte véleményét, 1927 és 1930 közötti időben a régenstanács tagja volt a restaurációig. Mélyeséges nemzeti érzés fűtötte át minden tevékenységét és emelte őt a román nemzet legnagyobb fiai közé. Az egész ország osztatlanul és mély megilletődéssel áll a nagy férfiú ravatala előtt. A kormány nemzeti gyászt rendelt el és Miron Cristeát a nemzet halottjának nyilvánította, akit az ezt megillető pompával fognak az egész ország részvételével mellett utolsó útjára kísérni. Románia nagy férfija, Miron Cristea miniszterelnök eltávozott a magasságok birodalmába, miután nagy földi hivatását betöltötte.

Miron Cristea élete és pályája

Miron Cristea 1868 július 18-án született derék román gazdacsalád fiaként Toplița-Románia községben. Már kora ifjuságától a papi hivatásnak szentelte életét. Bistrián végezte elemi iskoláit, ugyanott a szász gimnáziumba járt, majd a nasaudi liceumba ment, ahol egyidejűleg végezte tanulmányait Gh. Cosbuc is. A gimnáziumban őt választották meg a „Virtus Romana Rediviva” önképzőkör elnökévé. Az érettségit 1887-ben tette le és beiratkozott a nagyszabású teológiára, amelynek elvégzése után 1890-ben nevezték ki tanítónak. Ugyanezen időtől kezdve munkatársa volt a Telegraful Român című lapnak.

A következő évben a mitropolia Budapestre küldte irodalmat és bölcséletet tanulni. Miron Cristea itt kezdte meg harcát a románságért. Munkatársa volt a Dreptatea, Telegraful Român is, Gazeta Transilvaniei és más lapoknak is, titkára a Petru Maior társaságnak. A memorandum-per idejében 12 társával kiáltványt szerkesztett, melyben arra tüzelte a román parasztokat, minél nagyobb számban vegyenek részt a per tárgyalásán. Még ebben az évben (1894) nagyszámú erdélyi

lyi diákkal résztvett a constanțai diákkongresszuson. 1895 május 18-án avatták a modern filozófia doktorává Eminescu életéről és művéről szóló tézise alapján. Visszatér Nagyszabásúba, ahol élénk publicisztikai tevékenységet fejtett ki. 1895 július 1-én kinevezték a konzisztórium titkárává és Budapestre küldték bizonyos egyházi ügyek elintézésére. 1898-ban a Telegraful Român igazgatójává nevezték ki, 1902 áprilisában konzisztórium elnökké választották meg, június 23-án az Arad melletti Hodos-Bedrag kolostorban szerzetessé avatták és ekkor vette fel a Miron nevet. 1909 december 4-én Karánsebes püspökévé választották, 1918 december 1-én résztvett a gyulafehérvári nagygyűlésen, majd Hossu püspökkel és Vasile Goldissal és Vaida-Voevoddal Bucurestibe megy az egyesülés okmányának aláírására. 1919 december 31-én Románia metropolitájává választották. 1925-ben Al. Lapedatu javaslatára a parlament pátriarka rangra emelte. Egyik tagja volt a régenstanácsnak és 1938 február 19-én az új rezsim miniszterelnökévé nevezték ki.

Ötszáz szerencsétlen danzigi zsidó menekült utazott át Románián

A román kormányról nyugodtan írhatjuk, hogy a legtoleránsabb abból a szempontból, hogy átengedi a menekülteket, akik tovább utaznak, hogy a pokolból, amelyet nekik ma Németország jelent, egy nyugodtabb helyre kerüljenek ebben a kegyetlen világban. De nemcsak Németország lett a zsidóság pokla, hanem a Népszövetség által garantált Danzig is, amelyet hiába deklaráltak szabad városnak, ma már nem „szabad”, mert átöleli a barna polip és legelőször a zsidókat akarja kiirtani onnan. Epen a napokban terjedt el a híre annak, hogy a londoni rádió szerint 500 danzigi zsidót teherautóra tettek a nemzeti szocialista huligánok és nem tudják, mi lett velük.

Nem tudjuk, hogy nem-e ezek azok 500-an, akik ma már Constanzában várják, hogy tovább menjenek, lehetőleg Palesztina felé. Ha így van, akkor még a rossz közül a jobbik eset, mert kőszá hírek arról is szólnak, hogy egyenesen a tenger habjainak irányították ezeket a szerencsétleneket.

Ma már a Fekete tenger kikötőjében vannak, de közben átutaztak Erdélyen és az okmányok és a zsidóság mindenütt a legmelegebben fogadta a szerencsétleneket. Így legelőször Aradon mentek át, amely városnak zsidósága most már másodsor mutatta meg, hogy van szive és tud áldozni, amikor szerencsétlen zsidó testvérek tragédiájáról van szó.

Budapestről jelezték *Lakatos Aladár* bankigazgató hitközségi elnöknek, hogy 8 kocsiálló szerelvény elindult Budapest-ről és estére megérkeznek Aradra. Azonnal híre ment az aradi hitközség körében a szomorú hírek és az egyéni akciókon kívül a 2 aradi hitközség vezetőségéből, a zsidó nőegyletek *Dán Oszkár*-néval, *Grosz József*-nével és *Hirschler József*-nével segélybizottságot létesítettek, és alig néhány óra alatt 500 kiló kenyér, sajt, tojás, szalámi, szardínia, husnemű halmozódott fel a pályaudvaron.

Sokszáz ember gyűlt össze a pályaudvaron és mindenki látni akarta a szenvedő zsidó testvéreket. Ahogy megjött a vonat, azonnal megindultak a fiatalok és elhalmozták a zsidókat kosarakkal teli élelmiszerekkel. Sok orvos is megjelent, hogy ha segíteni kell, akkor rögtön kéznél legyenek. Gyógyszerekkel, kötszerekkel, injekciókkal, fájdalomcsillapítókkal felszerelten jelentek meg, de szerencsére csak kevés esetben kellett igénybe venni a jószívű zsidó orvosok segítségét.

A vonatot beérkezte után néhány percre, amikor látták a páratlanul meleg fogadtatást, egy menekült megjelent a lépcsőkön és harsány hangon elmondotta, hogy mennyire meghatotta a szeretetnek ez a megnyilatkozása. Ott voltak *Lakatos Aladár* nyug. szertartású hitközségi elnök, *Scharfstein Jakab*, az ort. hitközség elnöke, *Raab Zoltán* főjegyző, *Friedmann Gyula*, *Fischer Antal* és a többiek.

Minden egyes embernek tragédiája van. Nagy családi tragédiája, hiszen mindnek rendes existenciája volt, de menni kellett, mert azzal fenyegették meg őket, hogyha nem távoznak, akkor koncentrációs táborba kerülnek. Az utasok közül 250 danzigi volt és 250 lengyel menekült, akiknek nincs hazájuk. Jómódu gyárosok, nagykereskedők voltak még néhány héttel ezelőtt, most már könyöradományokra szorulnak. És ami a legnagyobb baj, hogy 12 évnél fiatalabb és 65 évnél idősebb hozzátartozóikat ott kellett hagyni. Micsoda fájdalom lehetett szülőknek gyermekeiket és gyermekeknek szülőket otthagyni, mert így kívánja a barbariz-

mus és féktelen kegyetlenség. Kényszereladást kellett rendezzenk és mindent úgy szólván ingyen odadobni a rablóknak és kegyetlen banditáknak. Értéktárgyaikat sem vihették magukkal, hanem szabad prédaként hagytak ott mindent. Pusztá életüket mentették csak, mert nem akartak a koncentrációs tábor rémségeivel megismerkedni. Inkább menni a bizonytalanságba, szenvedni, kinlódni, de nem látni többé kinzóik és kirablóik képét. Szerencsétlen ötszázak és jönnek még az újabb transzportok. Ilyen tragédiát még alig látott a világ. És az emberek lelkiismerete alszik. Legalább hagynák elvinni vagyonuk egy részét, legalább családokat ne szakítanának el egymástól. Ha van sorsigazság, akkor ezeknek a kinzóknak kellene így végigvonulni a világon, a nagy bizonytalanság felé. Hisszük, hogy még erre is sor kerül. Addig pedig támogatni kell őket, ahogy az aradi zsidóság megmutatta jószívét és a többi erdélyi zsidó közület, ahol ez a vonat keresztülhaladt.

Utírány Palesztina. Legalább oda juthatnának nyugodtan és rendben. De oda is milyen körülményesen, milyen nehezen. De reméljük, egy nyugodtabb világba és minél hamarabb jutnak oda, a zsidóság jobbik felének segítségével.

Meghalt Gaster Mózes

a Londonban élő romániai származású világhírű filológus

London. Egy ismert név, nagy tudós szállt sirba 84 éves korában az angol fővárosban. Szószólója és a román zsidóság angolai mentora, akinek szava mindenkor meghallgatásra talált, amikor zsidó ügyért szállott sikra. Nagy tudós volt, egyike a zsidó tudományos világ kiválóságainak.

Gaster Mózes 1856-ban született Bucures-tiben. Tanulmányait a breslauer teológiai szemináriumban végezte és 1882-ben a román nyelv és irodalom lektora lett a bukaresti egyetemen. 1885-ben az akkori viszonyok miatt különösen azért, mert erőves hangon lépett fel a zsidógyűlölet ellen, Angliába ment, ahol az oxfordi egyetemen a szláv nyelvek előadója lett. 1887-ben a spanyol-portugál hitközség chachamja lett Londonban, amely tisztséget 1923-ban bekövetkezett nyugdíjazásáig töltötte be. *Gaster* tudományos és irodalmi tevékenysége rendkívül sokoldalú volt. Rendkívül sok történelmi és filológiai munkát írt, különösen Románia történelmével foglalkozott sokat, azonkívül a román nyelvről és irodalomról. A zsidó tudomány terén is sokat alkotott, mint folklorista és ebben a tudományágban az első között volt, akik ezt művelték.

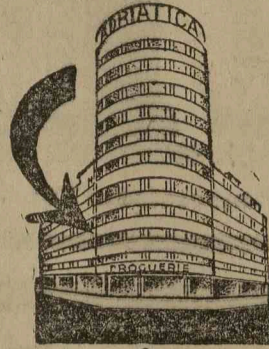
Megjelent művei közül néhány, mint alapvető munka ismeretes. Így az 1887-ben megjelent „Jewish Folk-Lore in the Middle Ages, azonkívül „The Apocalypse of Amram from the Roman Text” és még rendkívül sok műve. Ezenkívül sok liturgikus könyvet adott ki román és angol nyelven. *Gaster* kiváló és nagy szerepet játszott az angol közéletben és zsidó körökben abszolút tekintélynek örvendett. Már kezdetől fogva tagja volt a „Chibat Cion” mozgalomnak és amikor Teodor Herzl 1896-ban Angliába ment, ő készítette elő ottani fogadtatását és a Chowévé Cion körökkel való kapcsolatainak felvételét. Amikor megalakult a Jewish Colonial Trust, annak megalakulása körül is nagy érdemei

Erdélyiek figyelmébe!

DROGUERIA CARAIMAN

BUCUREȘTI

Academiei 1 colț cu
Str. Doamnei
Tel. 545.80.

Raktáron tartja az összes bel- és külföldi gyógyszer-különlegességeket, injekciókat, valamint az összes illatszereket és kozmetika cikkeket. Nagy választék Houbigant, Caron, Chanel, Michel, Guerlin, Patou, Grolie, stb. gyártmányokban.

Kérem kirakataimat megtekinteni és mérsékelt araimról vételkötelezettség nélkül meggyőződni

SALAMON MÓR
GYÓGYSZERÉSZ
DROGUERIA CARAIMAN

vannak. Több ízben elnöke volt az angol cionista szervezetnek és számos cionista kongresszus elnökségében is szerepelt.

Résztoett abban a bizottságban is, amely a világháború idején a *Balfour* deklarációért harcolt *Weizmann*al és *Sokolow*-al, együtt. Halála általános mély részvételt keltett az egész zsidóvilágban. A romániai zsidóságnak is nagy halottja *Gaster Mózes*, akinek emlékét itt is örökké megőrzi majd a román tudományos világ, amelyért annyit dolgozott és Románia zsidósága is, amelyért annyit küzdött.

A huszonegyedik cionista világgongresszus

ebben az évben össze fog ülni olyan súlyos időkben, amilyenre a cionista történelemben példa nem volt. A cionista világgongresszusnak annyi ereje lesz, amennyi sékelt adnak el, mert minél több a sékelfizető, annál több ember nevében beszélhetnek azok a férfiak, akik Palesztina felépítéséért harcolnak. Az erdélyi cionizmusnak a Zsidó Nemzeti Szövetségbe tömörült tényezői az ezévi sékeláció megkezdésekor felhívják a zsidóság figyelmét arra, hogy váltsák meg sékeljeiket, mert a sékel a cionista mozgalom belépőjegye, a zsidó nép képoiseletének erkölcsi és eszmei jelképe. A cionista világgongresszus, amely ebben az évben összeül, olyan feladatok előtt áll, amelyet megoldani csak a legnagyobb nehézségek árán lehet. Ezért lényeges és fontos, hogy a sékelfizetők felsorakozzanak és Erdély zsidóságának kötelessége, hogy minél több sékelt kiváltson.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucuresztiben

KATZ orth. kóser **restaurant**
BUCUREȘTI, STR. CAROL 32. I. EMELET

— ELJEGYZÉS. — Lampel Mancika (Oradea) és Krémer Ferenc (Săuca) jegyesek. (M. k. é. h.)

Pacelli biboros az új pápa

Felszállt a fehér füst a Vatikánban és ez azt jelenti, hogy „habemus papam”, vagyis van már új pápája a világnak. Tekintettel arra, hogy ma minden egyes problémának szoros kapcsolata van a zsidósággal is, nekünk sem közömbös, hogy ki az, aki a katolikus világ ügyeit vezetni fogja. Csütörtökön az elmúlt héten megtörtént a választás. Pacelli Eugenio lett az új pápa, aki XII. Pius néven lesz a katolikus egyház legfőbb feje és földi helytartója. Kilenc évig a régi pápa mellett működött mint vatikáni államtitkár és ez idő alatt páratlan diplomáciai ügyességről és rátermettségről tett tanúságot. Nekünk zsidóknak nincs és nem is lehet kritikai hangunk egy tőlünk ennyire idegen terrénumon, de ha mégis megmondjuk, akkor leszögezzük, hogy ma, amikor ennyire forr a világ, nagyon értékes segítséget kaptak azok az erők, amelyek a világbéke megvédése körül évek óta oly sokat fáradoznak. Nem jött egy harcias pápa, mert hiszen a 64 éves új pápa, ereje teljében, mindenkor segítőtje volt a nemrég elhunyt, sokszor betegeskedő, öreg pápának. Azok a békeszózatok minden valószínűség szerint Pacellitől származtak, aki most folytatni fogja azt, amit az elhunyt pápa félbehagyott.

Már az is jó jel, hogy az új pápa XII. Pius néven fogja vezetni tovább egyházát és ebben kidomborítja azt, hogy az elhunyt szellemében fog tovább dolgozni. Ez pedig nem más: mint a béke hirdetése és minden fajmitosz, gyűlölet elvetése és megbélyegzése.

Pacelli biboros mint XII. Pius, úgy véljük, felemeli majd nagy szavát a zsidók érdekében is, amikor a szorongatott zsidóság ennek a hatalmas szónak elhangzását várhatja. A régi szellemet fogja követni az új pápa és most, amikor annyi ellenségünk van, most, amikor annyi sok rosszat mondanak ránk, a keresztény világ fejének, keresztényi szellemben való megnyilatkozása sokszorosan fontos. Az új pápa legyen az emberi kiengesztelődés apostola, amilyen volt a nemrég elhunyt nagy pápa, XI Pius is.

מה נשתנה הלילה
הזה מכל הלילות

זמן חירותנו.

אין די סעג פון אונזער נרויסען פסח הערשט איבעראל א שטארקע פרייד מיט פער-
ננינגען פערזאמעלען זיך די גאנצע פאמיליע ביי די סדרים און מען לויבט פיעל דעם
נושען געטס און דעם פיינעם געשמאק פון די שפייזען. די הויזפרייד ווייסט אבער. דאס
איזער שטארקען ערפאלג מיט דער קאך-קונסט האט זי הויפטזעכליך צו פערזאנקען
צערעס. צערעס. דאס 100%-טיגע ריינע פפלאנצען-פעסט איז נאראנטירט נשר לחת
הפסח און אדגע דעם פעסט קאן זיך קיינע איינציגע נשרה קיכע ניכט בענערן. עס
פערשיינערט דעם געשמאק אייד די נאהרהאפטניקייט
פון אלע שפייזען און זענען גלייך לייכט צום פעררויען
פאר יונג און אלט.

צ ע ר ע ס

איזט א 100%-טיגע ריינע פפלאנצען-פעסט.

A zsidó pápa

Sokáig élt a hit, hogy egy zsidó pápai trónra emelkedett, hogy előtte királyok és fejedelmek hódoltak és ő ennek ellenére sohasem feledkezett meg zsidó voltáról, hanem azt nyíltan vallotta. Ki volt ez a rendkívüli egyéniség? A legenda mögött mindig van történelmi valóság. Különböző korokban három híres rabbit tartottak a zsidó pápa édesapjának. A mainzi rabbi Simeon ben Izsákot, a barcelonai híres rabbi Salamon ben Andereht és a babiloniai halachistát, rabbi Simeon Kavarrát. A két utóbbi tekintetében csak vakmerő képzelődés teremtette meg a legendát, az elsőtől azonban fennmaradt az újévi himnusz, melyet állítólag maga rabbi Simeon írt és amely Elkanaan nevű fiának eltűnéséről szól.

Simeon ben Izsák a XI. század első felében előjárója volt a mainzi zsidó hitközségnek. Igen gazdag volt és nagy jóltevő, aki fejedelmeknél és királyoknál gyakran és nagy eredménnyel járt közben hittestvérei érdekében. Halála után hosszú ideig a mainzi nagy zsinagógában szombatanként imát mondtak „Rabbi Simeon Hagadol” emlékére, „aki hitközségéért működött és rossz törvényeket megakadályozott.” Simeon nemcsak nagyvilági férfi volt, de mély jámborság is díszítette, így érde-

messé vált a „Nagy Simeon” névre. Írt egy könyvet a Talmudról, melyet „Jeszod” néven ismernek, azonkívül több liturgiai költeménynek a szerzője.

Rabbi Simeon napjaiban a mainzi zsidók több válságot szenvedtek át, miután II. Henrik zsidógyűlöletének szabad utat nyitott. Egy törvény elrendelte, hogy minden zsidónak meg kell keresztelkednie, aki pedig ezt megtagadná, azt ki kell üzni. Abban az időben az antiszemiták kedvelt módszeréhez tartozott az is, hogy kisdedeket elraboltak és ezeket azután keresztényeknek nevelték. Rabbi Simeon maga is áldozata lett ennek a rettenetes szokásnak. Elchanan nevű reményteljes és okos fiát elrabolták, átadták az egyháznak és kolostorban nevelték. Rendkívül tehetséges volt az ifju és az érseki székig emelkedett. A végén pápa lett belőle, András néven. Származásának titkát megőrizte szívében. De hogyan oltathá el nyugtalanító vágyódását? Hosszu időn át töprengett ezen. Tudta, hogy atyja még életben van. Vajjon láthatja-e még valaha? Meg akarta neki mondani, hogy fia még életben van és keresztény vallása ellenére, lelke legmélyén megmaradt zsidónak, a leghőbb vágya pedig az, hogy nyíltan is szakíthasson mostani hitével és visszatérhessen az ősök vallásához.

Tervet eszelt ki. Fel fogja szólítani a mainzi érseket, rendezzen egy kis zsidóüldözést. A mainzi

zsidók erre rögtön küldöttséget fognak meneszteni a pápához, hogy segítséget kérjenek. És vajjon ki vezethetné a küldöttséget más, mint édesapja, a község feje?

Ahogy elgondolta, úgy cselekedett. Mikor a római zsidók meghallották, hogy Mainzban küldöttség jön, mert ott pápai rendeltre zsidóüldözés tört ki, nem is akarták elhinni. Hiszen a pápa olyan lángoló tisztelője volt a héber irodalomnak és legbensőbb barátai között annyi volt a zsidó? Sohasem éltek a zsidók boldogabban Rómában, mint András pápa alatt.

Mikor a küldöttség a pápa fogadótermébe belépett, rögtön megismerte az édesapját. Apja térdreborult előtte és védelmet kért hitközsége részére. Erre a pápa felkérte a jelenlevőket, hogy hagyják el a termet, mert egyedül akar maradni Rabbi Simeonnal.

Különböző változatok szólnak arról, hogy a pápa milyen módon fedte azután fel igazi nevét és származását. Egyesek úgy mondják el, hogy a pápa azonnal felfedte magát. Egy másik változat szerint a pápa egy sakk-játszmát ajánlott fel a rabbinak, aki játék közben arról ismerte fel a fiát, hogy az alsó karján különös anyajegy volt. A további fejlemények is különböző formában maradtak reánk. Van egy változat, mely szerint a pápa egybehívta

Wasserstrom Sándor

Az új zsidó népvándorlás

nyomában

"A „Népünk” eredeti riportja.

Constanța. Ahogy a prűszkölő vonat megáll a constanțai állomáson, már hallatszik a tenger moraja. A Fekete-tengeré, amelyet nem tudom, miért neveztek el ilyen „sötét”-en. Azért-e, mert vize oly sötétben csillog az éjszakai órákban, vagy talán azért, mert a kelet- és középeurópai zsidóknak minden feketeségbe hajló kilátástalan sorsát szimbolizálja. Mintha a sors gunyt üzött volna velünk ezzel is. Nem a napsugaras Adria, vagy a délszaki Égei-tenger a menekülés útja, hanem a „fekete” tenger. De mégis minden keserűségünk mellett milyen boldogság, hogy a román kormányzat oly megértő és oly lojális a német-osztrák-magyar és lengyel zsidó menekültek iránt, hogy átvonulást engedélyez számukra és Constanțát, az új népvándorlásra kényszerített keleteurópai zsidóság főátvonuló kikötőjét, minden emberi szabadság jogaival ruhazza fel.

Milyen nagy tett is ez, ezen gondolkodom, amikor látom, hogy a kétszázas lengyel csoport halálos csendben száll le a vonatról és rögtön felsorakozik négyes rendekben és elindulnak a tenger felé. Deleiryal a szívembe. Ime, itt látom magam előtt, amiről annyit írtunk és annyit sirtunk... Messzi földről jönnek zsidó testvérek távoli gettókból, nagy városokból, elhagyott, sárbaragadt volhyniai falvakból és itt állanak velem együtt a Marea-Neagra-nál, a Fekete tengernél és mintha beleszóltak volna már a nyomorúságba, mennek halkan, szótlanul... sokáig utánuk nézek... és lassan elnyeli őket az éjszaka. Nem tudom hova mennek, csak később tudom meg, hogy a teherkikötő felé mennek, ahol már várja őket az „emigráns” hajó...

Akik a hajójeggyel érkeztek, azokat ott várja a fényesen kivilágított „Transylvánia”, a Serviciul Maritim Roman tengerhajózási társaság büszkesége, a 8000 tonnás személyszállító gőzöse, amely éjfél után két órakor már el is indul a Szentföld felé. Zseb-kendőlobogtatás, integetés, ahogy azt már minden tengerjáró indulásánál láthattuk.

A constanțai kikötőt a zugó tenger habjai úgy veszik körül, mint félszigetet és ha nem volna oly keserű a számizé az eddig látottaktól, akkor azt is mondhatnám, hogy azért is félsziget, mert „félsziget” itt van, hogy megpróbáljon átjutni — túl a tengeren, a nagy „Operencián”, amelyről ma nem meséket, hanem rémregényeket lehet írni.

ELINDUL A NAGY HAJÓ...

Lassan bandukolok a csendes uccákon és szállodát keresek. Éjjel 3 óra. Nagyon fáradt vagyok, szobát keresek. Nyáron teli vannak a szállodák nyaralókkal, de most is „szezón” van. Emigráns-szezón. Hatvan szálloda működik a tengerparti kikötőben, de tízet is végig kell látogatassak, amíg egy kicsiny szobát találok. Órákig járok, amíg nyugvóra térhetek. Eszembe jut Ady verse, „tengerparti, alkony, kis hotelszoba”... tengerpart itt van, alkony már rég volt, talán már nemsokára hajnalodik és minden vágyam egy „kis hotelszoba”.

Nem tudok elaludni. Látom magam előtt a sötétbevesző alakokat, akik elindultak a nagy ismeretlen felé... és eszembe jutnak azok is, akik a luxusgőzös kabinjaiban épen most adják át magukat a ringató álomnak. Ezek azok, akik odamennek, az új zsidó országba, hogy megnézzék „mit lehet csinálni”. Nem alszom és végiggondolom, hogy ezek a most vizummal kimenő „tökések” hazajönnek üres kézzel majd. Mert nem mindegyik megy szívvvel ki, hanem ceruzával kezükben és kalkulálnak, amikor egy tel-avívi ház előtt állanak meg majd. 2000-es fonttal — nem konveniól... Földet venni... „nem konveniól.” Nem mondom, hogy hübelebalázs módjára csak költsék el a pénzt, de Palesztina ma csak vagy „tökést” igényel, de nagy „T”-vel, ami lei-

nem fejezhető ki oly könnyen, vagy erős chalucci kéz-t, amely szintén erős és dolgozni kész, ... de akik „kalkulálnak”, azoknak „nem üzlet”. Nem, valóban nem lehet ezt ilyen szemmel nézni az új vajudó országot... végül a sok kínzó gondolat után, elalszom.

AZ ELSŐ LÁTOGATÓ.

Ma sem tudom, hogy honnan tudta meg, hogy hol szálltam meg, az a váradi gazdálkodó zsidó-ember, aki hetek óta van már Constanțában és el akar indulni új életet kezdeni. Egy dúsgazdag váradi szállótulajdonos fia, ki évekig élt már külföldön és néhány hónapot Nagyváradon töltött, de nem akart tovább várni és ügyességére jellemző, hogy alig voltam néhány órát a kikötővárosban és már kora reggel fel is kerestem.

Mivel már hetek óta itt van, felajánlja, hogy informálni fog utamon, hogy mindent lássak és halljak és én szívesen is fogadom, mert tudom, hogy így többet fogok látni...

Első utam a tengerpartra vezetett, ahol szép sétányok vannak, milyen szép lehet ez nyáron... messzi nézek a tenger felé, csapkodnak a hullámok és gyönyörű szép a színe, de csak messzire opálzöld, míg a kikötő körül olyan, mintha barna volna a sok olajtól, amelyet a hajók dobnak ki magukból. A tenger szép, de amikor arra gondolok, hogy emigránsok közé megyek, elszorul a szívem. Három héttel ezelőtt mentek át Erdélyen a német, osztrák és burgenlandi menekültek, azonban sajnós, ezek még mindig itt vannak...

LÁTOGATÁS A 134 NÉMET-ZSIDÓ MENEKÜLT KÖZÖTT.

A Serviciul Maritim Roman kikötőállomás hatalmas épület szuterinjében helyezték el a német-zsidó menekültek emigráló 134-es csoportját. De akarok menni hozzájuk, de őrtálló katona állja utamat. Megtudom, hogy engedélyt kell kérni. Azonnal el is megyek a kikötőparancsnoksághoz, ahol udvariasan fogadnak és azonnal megkapom az engedélyt a látogatásukra. Hatalmas nagy terem, amely sárga kőköccakkal van kirakva, de a zsufolt tömeg folytán nem hideg a terem, azonban még ideiglenes fekhelyekkel sem rendelkeznek. Három hete élnek itt s azok boldogok, akik már elmehettek. Husz emigráns elment, 134 még itt van. Amikor odajövök hozzájuk, felismernek és körülállnak, hogy halljenek tőlem valamit és én is halljak tőlük. A lezárt és a kívülágtól teljesen elszigetelt emberek panasza csendül ki szavukból, hogy még meddig kell várni és ittmaradni ebben a nagy helységben, ahol az ágyat részben a kőköcca és részben kevés cőkmókjuk helyettesíti. Az egyik sarokban négy-öt urinő képviseli a szakácsnőket, akik nap, mint nap felváltják egymást és főznek az egész tömegnek. Élelmezésük tűrhető, hiszen úgy az erdélyi zsidóság, főleg a váradiak úgy ellátták őket, hogy természetben

is két hétig volt ellátásuk, amelyet kiegészített azonban a constanțai zsidóság áldozatkészsége, akik nem hagyják el őket és gondjukat viselik az ottlévő emigrálásra felkészült testvéreiknek.

Panaszkodnak, hogy érthetetlen előttük, hogy még mindig nem indulhatnak. Némelyek arra kérnek, hogy interveniáljak, ha netalán emigrálási költségeik nem lett volna teljesen befizetve.

Telefoni érdeklődéseimre megtudom, hogy költséjük rendezve van és ezután visszamentem hozzájuk, hogy megnyugtassam őket. Közöltem velük, hogy a három nap múlva induló hajóval mennek. Közben azonban — sajnós — sarlachjárvány tört ki közöttük és ezért 40 napos karantént alkalmaztak, amiért az időközben elment hajókkal nem tudtak elmenni. Szomorú sors, de ki tehet erről? Senki, senki, csak a szerencsétlen körülmények, amelyek a zsidók ellen összejártak.

PESTI EMIGRÁNSOK...

Akármerre megyek, mindenféle emigránsokkal találkozom. Nagyreszük fiatal, erős emberek, akik vidámak lennének, ha nem volna előttük a bizonytalanság. De nem a palesztinai „bizonytalanság”, mert azzal már bátran szembenéznének. Hanem, amíg eljutnak odáig, amíg elindul a hajó, az nyugtalanítja őket, ami nagyon érthető és emberi. Bár tudni kell, hogy egy ilyen nagy akció nem mehet úgy, mint azok, akik garanciával rendelkeznek és zsebükből az angol vizummal, meg a hajójeggyel, egy órával előbb érkeznek ide és rögtön indulhatnak is. Ezek a fiúk még idáig sem jöttek elsőosztályu rapiddal. Hanem széna és szalmakazlakon át éjnek idején határőrök szuronyai között szoknek és és életüket kockáztatják, hogy elmehessenek.

Itt van például egy pesti csoport. Tizenketten vannak. Egy zsidó házmester jóvoltából annak manzard szobájában laknak együtt. Hiszen együtt is jöttek el Magyarországról, együtt szenvedtek, amíg idejutottak. Legtöbbje drága urigyerek, nem nyomoriatyákon felnöttek, hanem rendes iskolát végzett, érettségizett fiúk, közöttük egyetlen bájos kislány is, aki velük megy, megosztja száraz kenyereket és oltalmazza őket, mintha anyjuk akarna lenni 12 odahaza síró zsidó anya helyett. Sajnós, be kell valjuk, hogy a pesti revizionista szervezet nem gondoskodott kellően romániai ellátásukról úgy, hogy dacára a lefizetett átlag 1500 pengőnek, mégis gondokkal, egészen kicsinyes kenyérgondokkal küzdöttek. Ebben az országban — a jegyzőkönyv szerint — amelyet felvettek és nekem átadják, benne kellett legyen a Budapestről egész Palesztináig az összes élelmezési és szállítási költségnek. Elmondják panaszuikat és annyira együtt érzek velük, hogy ottlétem alatt megvendégeltem őket. Napokig ettek költségmentre és végül a romániai ujcionista szervezet gondoskodott további ellátásukról oly módon, hogy egyénekenként 100 leit adott nekik naponta.

Időközben, amikor e sorokat írom, már elmentek ezek a fiúk is azokkal az erdélyiekkel együtt, akik körülbelül százan erre az emigrációs hajóra kerültek. (Többek között Nagyváradról tizen és Szalontáról hárman, Kolozsvárról, Medgyesről, Marosvásárhelyről, Szatmárról és Szigetről. Elmentek azok is, akik a nagyváradi fogházban töltötték ki büntetésüket és a társadalom segítségével tudtak csak eljutni — Palesztinába.)

A STERIE DALLA & CO HAJÓVÁLLALAT ÉS AZ „EMIGRÁCIÓ”.

Sokan átkozzák ezt a görög hajóst. Nem is teljesen ok nélkül. Ő az oka annak, hogy több, mint

STOLLWERCK

sel pesszach פסח של csokoládé az ardeali orth. Központi Iroda közvetlen felügyelete alatt gyártva, kapható minden fűszer- és csemege-üzletben. — Egész évi használatra kóser csokoládét gyártunk.

Stollwerck Testvérek r.-t., Braşov

nyolcszáz erdélyi zsidó fiú elment Constantiába és ott elköltötte keserves pénzét, míg azután nagy részük haza kellett menjen. Ez a Dalla maga is érdekes karrier. Évekkel ezelőtt szegény koldus volt, de mert a spanyol polgárháború részére élelmiszert és fegyvert szállított, rövid idő alatt meggazdagodott. Ugy gondolta, hogyha tudott ott is milliókat szerezni, nincsen akadálya annak, hogy teherhajóin Palesztina részére is embereket szállítson. Kapóra jött neki két fiatalembernek az ajánlata, az egyik az a kis zsidó pincér, akiről már irtunk két héttel ezelőtt, akik vállalkoztak arra, hogy szereznek elég utast egy ilyen „kirándulásra”. Elhíresztelték erdélyszerte, hogy utlevél nélkül és 10.000 leiert mindenki mehet. És be is ugrottak ennek a mcsének. Főleg ekkor, amikor az egyik szervezet nevét is felhasználták erre a célra. Nem veték észre azt, hogy már maga az utlevél nélkülség is gyanús. Mire kell az utlevél? Hogy a hatóságok ellenőrizték, vajjon rendben van-e mindenkinek katonai ügye, állampolgársága, adórendezése és nincsen-e ellene eljárás az ügyészségeken. De ezek a lelkiismeretlen emberek azt hirdették, hogy mindenki mehet, akinek bármilyen kis papírrongy van a birtokában. Előbb csak 8000 leit kértek, majd amikor látták, hogy „hossz” van, akkor a közvetítők 12—15.000 leit is kivásáltak az emberekből, sőt még többet is.

Nagy lármával ment az egész, nem úgy, ahogy a lengyelek jöttek, csendben és szerényen. Olyan „felhajtást” csináltak, hogy a hatóságok is felfigyeltek. Hogyan, hát itt egy ilyen tömegmozdulás lesz? Megrohanják a zsidó ezrek a kikötőket és hűbelebalázs módjára mennek, csak mennek...

Itt valami hiba kell legyen! Először is miért utlevél nélkül? Hiszen az országot nem hagyhatja el senki, csak utlevéllel. Azután meg ki tudja azt, hogy partraszállhatnak-e ezek Palesztinában? Amikor a kormányközvegek megkérdezték az illetékes szervezettől, hogy valóban nem-e jönnek ezek vissza, akkor kiderült, hogy ott semmi sincsen előkészítve. A nagy láрма folytán az angol konzulátusok is megtudták és jöttek Londonból is a figyelmeztetés, ámbar már két ízben is hajóra szálltak ezek a végcél, illetve a partraszállással nem számolók...

Mi történik, ha ezek elindulnak irások nélkül és nem tudnak partraszállani? Hánykolódnak a tengeren hetekig, amíg valami hajó történik velük és az egész világ sajtója visszahangozva, hogy a zsidókat „kergetik” innen és „ott” nem fogadják be. Holott ebben a kormányzat olyan ártatlan, mint a ma született bárány. Ellenben az ügy ódiumát senki sem vállalta sem a kormány, sem pedig egyetlen zsidó szervezet sem. Nem az indulás a fontos, hanem a leszállás szervezése, ezt pedig nem tudhatja sem Dalla, sem a pincér, akivel társult és még kevésbé tudják azt kellően végrehajtani...

A Dalla vállalat, ha csak keresni is akart, de nem jó kezekkel fogozott és azt hitte, hogy ez is spanyol szállítás. Nem tudta, hogy ennek ezernyi olyan „bibli”-je van, amire ő nem számíthatott. A Dalla cég előnyére szolgáljon, hogy mindenki visszakaphatja pénzét. Természetesen csak annyit, amiről a Dalla-cég adott nyugtát. Ellenben amennyivel többet fizettek a közvetítőknek és ügynököknek, annak nem akadt gazdája. Lett erre nagy felzúdulás. Pedig senkisé is hibás, csak az emberek türelmetlensége, akik beugrottak fiatal lelkiismeretlen egyéneknek és akik saját nem létező szakállukra akarták emberi ezreket új világ felé vinni.

Mi megirtuk több ízben és ez ma is az igazság, hogy az emigrációt csak legális szervezetek tudják lebonyolítani. A jövőben is, azok tönkre teszik magukat és családjukat, ha minden előkészület nélkül megmondolatlanul leszállnak Constantiába.

Abba a csunya ügybe, ami itt lefolyt, senki sem oly hibás, mint maguk a hiszékeny és türelmetlen zsidó testvérek, akik nem hallgatnak a figyelmeztető szóra, csak mentek — fejjel a falnak...

Ez az, amit mindenekelőtt megláttam Constantiában. Szomorú volt ez, de nem tudtam belenyugodni és ezért tovább folytattam az utánjárást és még igen sok érdekes és a jövő emigrációra nézve fontos dolgot láttam, tapasztaltam, de erről majd legközelebb.

Mit mondott Kossuth Lajos 1848-ban?

„A zsidóság felszabadítása legyen szimbóluma a magyarság nemzeti megújulásának...”

A magyar képviselőház már hetek óta tárgyalja a zsidótörvényjavaslatot, amely meg akarja fosztani a magyar zsidóságot polgári jogaitól azon a címen, hogy a zsidóság bomlasztó hatással van a magyarság nemzeti megújulására. Így van-e? Lapozzuk fel a történelmet és hallgassuk meg, hogyan válaszol. Ottó Zarek: „Egy nép szerelme” című könyvében. — Kossuth Lajos életrajzát írja meg. E könyv egyik fejezetében „A makkabeusok szelleme” cím alatt a következőket írja:

Néhány nappal a katasztrófa előtt Szegeden Kossuthban megegyeztettem felüti fejét a tiltakozás szelleme. Az utolsó órában teremtő tettel akarja hirdetni, hogy mi vezérelte és mi az, ami a romlás szélére vitte. Am hozza el a romlást a másnap reggel, a történelem másként ítélt, mint a kortársak, a szellem más, mint a hatalom.

Az összeomlás előtt az utolsó óra még egyszer látható jelét adja annak, hogy mi volt Kossuth felkelésének szelleme. Az ő akaratából következett be tehát, hogy a szabad országgyűlés utolsó szegedi történelmi ülésén felállt Kossuth miniszterelnöke, Szemere Bertalan és javaslatot tett a magyarországi zsidók emancipációjára. Így fogta fel Kossuth a nép fogalmát! Valamennyi réteg kapcsolata oldja fel a rendek közti határokat, a tömegek előítéletét, az országban lakó nemzetségek ellentétét! A zsidóság felszabadítása méltatlan helyzetéből ebben a végzettil beárnyékoló órában legyen szimbóluma annak, hogy a magyarság nemzeti megújulása — a fenyegető vereség ellenére is — sikerült, hogy a maradandó alkotás tulélt Kossuth személyes bukását is.

A szabadságharc kezdete idején a városi zsidók még gettóba zárva éltek, de a szabadság hívó szavát valamennyien követték. Jókai Mór, a nagy magyar költő, ki elbeszélő művészetében megőrizte ennek a korának való légkörét, ezt mondja: Akkor, mikor valamennyi néptörzs fegyvert fogott a haza ellen — akkor a zsidóság vérért, vagyonát és szellemét áldozta a magyar nemzetért és az alkotmányos szabadságért, az a zsidó nép, amely egyedül nem részesült az alkotmányban, az a nép, amely egyedül nem kapott egyenlő jogokat ebben a hazában.

A harcra késő zsidók csapatostól önzöltek a nemzetországhoz, hogy fegyverrel védjék meg a haza ifjú szabadságát. Évszázadokon át közeli szomszédságban éltek ezen a földön a magyar néppel. Régmúlt századokban, a régi magyar királyok alatt a zsidók a legnagyobb méltóságokig is felemelkedtek, mint például Laki Thüz, aki horvát bán lett. Most azt remélték, hogy a szabad Magyarországon megkapják a polgári jogokat. Külön gárdát szerveztek, de az április 10-iki népmozgalom megint kizárta őket a fegyveresek sorából. 1831-ben a kolera-lázadás idején, nemes urakkal együtt a zsidókat is elégették; most megint halálra kergették őket, mert vérükkel akarták védeni a szabadságot. Kossuth Lajost, akit az öskeresztény gondolkodás egy pillanatig sem hagyott el, e benső kötöttségnek engedve, tiltakozott az embertelen eljárás ellen. Nevének egész súlyával hirdette, hogy Pest most végre letörli viselkedésének szégyenfoltját. Eddig a napig a zsidók nem lehettek nemzetörökké: a törvény ugyan megengedte, de az embertelen türelmetlenség és a sötét ostobaság utját állta. A zsidóktól még sem lehet megtagadni hogy az első visszautasítás ellenére is beálljanak a harcosok sorába. „Ha a hazaszeretet meggyökeresedett egy ember lelkében, az

többé nem irtható ki onnan”. A harc kezdetén Löw Schwab rabbi ilyen felszólítással fordul hittesivéreikhez: „A haza hív titeket a becsület, az egység és a jog védelmére! Örvendő szívvel, lángoló buzgalommal és halált megvető bátorsággal kövessétek hívásait! — Igazoljátok be, hogy Magyarország igazi fiai, a makkabeusok méltó utódai vagytok!”

ZSIDÓK A MAGYAR HADSEREGBEN

Kossuth parancsára besorozzák a zsidó szabadcsapatokat a hadseregbe. Klapka tábornok megvallja: A hadsereg tizenkettő részre zsidókból állt. Minden bataillonban önkéntes zsidó csapatok szolgáltak. Bátoran és kitűnően harcoltak. Sokan estek el soraikból, mint Eisenstatter Ignác, Lévy Henrik, dr Rosenfeld és sokan mások. Bátorságért sok zsidó tisztet a csatamezőn tüntettek ki a katonai érdemkeresztel, így Arányi Mór kapitányt, aki Cibakházánál parancsnokát, Leiningen gróft merész támadással szabadította ki a hadifogságból, továbbá Hazait, Justhot, aki Komáromban mint vezérkari kapitány tüntette ki magát, Schlesingert, a komáromi garnizon tisztjét és Holländer Leót, aki Komáromban Klapka első hadsegéde volt.

Ezt a bátorságot felismerte az egész hadsereg, tehát a harcmezőn álló nép is. Mikor Szemere Kossuth megbízásából az egyenjogúsítás törvényét előterjesztette, a törvény elfogadása magától értetődő dologgá lett. Szemere rámutatott, hogy azok az üldözöttek, amelyeket a zsidók elszenvedtek, soha sem a magyaroktól indultak ki, hanem a bevándoroltaktól, különösen a fővárosok német lakosságától. Majd így folytatta: „Szabad-e embertelen keménységgel legmélegebb barátainkat eltaszítani magunktól? Mivel tartozunk azoknak, akik ridegségünket izzó szeretettel, keménységünket határtalan önfeláldozással fizették meg, akik vérüket és életüket, vagyonukat és gazdagságukat áldozták a hazáért és a szabadságért? Ők azok, akiket az ellenség nem csak annyira üldöz, mint minket, hanem még nálunk is erősebben szorongat.” Mert amint a budai bevétel után Windischgrätz, úgy most Haynau is a legsúlyosabb büntetést mérte ki a zsidó lakosságra. — A Ház minden oldaláról felhangzott a kiáltás: „Éljenek bátor testvéreink, a zsidó hazafiak!” Szemere ezután így folytatta: „A hazának nagy adósságot kell kiegyenlíteni zsidó fiaival szemben; olyan hatalmas ez az adósság, hogy évtizedek folyamán is aligha egyenlíthető ki. A dicsőséges makkabeusok méltó hősi utódai abban a magaslatos tudatban fogják megtalálni jutalmukat, hogy őseikhez méltóan véreztek és hancoltak a jogért és szabadságért, a zsarnokság és erőszak ellen”. Azt a törvényt tehát, amely a zsidókat igaz magyaroknak ismerte volna el, viharos ujjongással fogadták el.

A szabadság bukása előtt közvetlenül végrehajtott megrázóan nagy tett következménye az volt, hogy a győztes Ausztria irtozatos üldözés alá fogta a zsidóságot. De az emberi tettek másként hatnak saját korunkban és másként az időülenségekben. Az első szabad Magyarország utolsó nagy tette, az erkölcsi jogérzés eme manifesztációja volt! A magyarság nemzeté lett és a nemzet magába fogadott mindenkit, aki kész volt harcolni szelleméért.

#

Íme így válaszol a történelem a magyar parlamentben folyó zsidó javaslat vitáira.

Hitpek

Inscris în registrul publicațiilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Naptár 5699

Péntek: Adar 19, március 10.

Szombat: Adar 20, március 11. פ' פרה

Heti szidra: חשן

Heti haftora: ויהי דבר ה' אלי

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.56

gyertyagyújtás 6.18

Istentisztelet kezdete 6.30

Szombat befejezése 7.24

B'dam v'és Jehuda takum

Vérben és tűzben

támad fel Juda

írta: Michel Gornstein mérnök (London)

Néhány évvel ezelőtt több ezer zsidó ifjú betari vonult el diszmenetben Jabotinsky előtt Varsóban. Amikor aztán este, amikor a diszmenet volt, egy idősebb ember nevével mondotta Jabotinskynek, hogy a „tatár” viccet juttatta eszébe: Egy tatár azt álmodta egyszer, hogy egy üveg befőtt volt előtte, amelyhez nem volt kanala. Mérgében felugrott álmából, beszaladt a konyhába, felkapott a szekrényről egy kanalat és visszaszaladt az ágyba tovább aludni. De az a „baj” történt vele, hogy az álom nem folytatódott. Most jutott eszembe ez a vicc. 1914 és 1918 között borzalmas álmodtunk, ezt úgy hívták: világháború. De hiányzott a „kanal”: a zsidó légió. Azt mindenki beismeri, hogyha 5000 fiatalember helyett, akik ott küzdtek akkor a zsidó légióval Palesztinában, 25-30.000 embere lett volna, akkor ez a légió eloglalta volna Palesztinát. Ez a légió hiányzott — ma pedig már késő van. Az álom nem fog folytatódni. Hiába készítik elő a szép kanalat.

A vicc, viccnek jó, de a tréfálkodó keveset ért a politikához. A háboru kísértete újra előbújik teszhalott művoltából és sötét szárnyaival elborulással fenyegeti a világot. A világ valamennyi fegyvergyárában és kovácsműhelyében új fegyvereket kovácsolnak az új háboru számára. Millió és millió katonának léptei alatt dübörög a föld, csak tehetetlen népek dörzsölik ámultan szemüket és csodákra várnak.

Igen, zsidó nép! Jön a háboru, de tudjuk-e, hogy hol? Nem messzire Palesztinától, ott a szejzi csatorna mellett. A londoni tragikomédia egyenes következménye annak a páni félelemnek, amely eltöltötte a népeket, a bekövetkező háboru miatt. Anglia pedig kereskedői számítást csinál. Egy háboruhoz, katonák kellene. Mint katonák tekintetbe jöhetnek, zsidók és arabok. Melyik nép felkészültebb pszichológiai szempontból egy háborura? Az utóbbi három évben az arabok, szakadatlan offenzívában igazolták, hogy ők pszichológiai szempontból felkészültek egy háborura. A Jewish Agency és a Histadrut pedig ebben az utóbbi három évben mindent elkövettek, hogy igazolják a világ előtt azt, hogy a zsidóság sem pszichológiai, sem technikailag nem készült fel egy háborura. Szomorú jelszóval, amely így szól „havlaga”, a zsidó lakosság körében Palesztinában, egy kis-

sebbrendűségi érzést ébresztettek fel és ennek egyenes következménye, hogy azt a szégyenteljes határozatot hozták meg Londonban, hogy felszámolják a mandátumot és arab uralmat honosítanak meg Palesztinában.

Mi most a teendő? Elsősorban elítéljük a havlagot és ennek szellemi apját, a Jewish Agencyt és a Histadrutot. Az arab terrorra azaz kell válaszolnunk, hogy ellenterrort fejtünk ki. De egy olyasféle ellenterrort, amely telrész és megremegjen az egész világ. Különösen az angolok. A zsidó politika célja az kell legyen, hogy dinamikus offenzívába kell átmenjen. Villámgyorsan fel kell világosítani az angolszász világot, hogy Macdonald és Chamberlain számítása hibás, mert a zsidó nép be kell bizonyítsa, hogy elő van készítve pszichológiai és technikailag is egy háborura, — hogy megszerze Palesztinát. Villámgyorsan kell a zsidó ifjuságnak az egész világon a kék-fehér lobogó alá tömörülnie, amelyet a Brit Trumpeldor bontott ki, amely azt a magasztos feladatot tűzte ki maga elé, hogy katonákat fog adni a hatalmas és erős zsidó légiók számára. Ha ez bekövetkezik, akkor Anglia újra számításba kezd és kétségtelenül velünk fog tartani!

A zsidó népnek be kell bizonyítani, hogy egy háboru esetén mi is kiállhatunk Palesztinában egy harcrakész zsidó sereget, 4-500.000 katonát. Ezekből 200.000 már ott is van az országban. (Ez nem túlzott szám, mert általában minden népnél a lakosság számarányának 10%-át számítják. Palesztinában és Transjordániában 1.200.000 arab lakik, s így 120.000 katonát tud kiállítani. De a zsidó jisiv 80%-ban fiatalokból áll és háboru esetén a 450.000 zsidóból 50% a fegyverfogó. A szerk. megjegyzése).

Ez az idő parancsa! Ha nép akarunk lenni, akkor sürgősen és azonnal követelnünk kell, hogy távozzon a Jewish Agency mai vezetősége a helyéről. Tul drágán fizette meg már eddig is a zsidó nép az eddigi sokévi működésüket. A vezetést Wladimir Jabotinsky radikálizmusa kell átvegye, aki megértette 1929 óta a nagy hibákat, amelyeket elkövettek 1914-től 1918-ig, amikor elmulasztották előkészíteni a zsidó ifjuságot arra, hogy jön még egy arab-zsidó háboru is.

Slomo ben Joszef, aki Jabotinsky legteljesebb követője volt mielőtt az akasztófa alá állott volna, az akkori börtön udvarán azt mondta:

— Lamut, o lichbos et hahar, meghalni, vagy felmászni a csucskig.

Ezeket a szent szavakat kell szívükbe vésní sok százezer zsidó fiatalembernek. Ezzel a jelszóval kell vonuljanak Erec Jiszroal felé és a kék-fehér lobogó, amely lobogni fog fejük fölött, rávilágít majd nekik a következő szavakkal:

B'és ubedam Jehuda na'al, B'dam uveés Jehuda takum. Vérben és tűzben esett el Juda és vérben és tűzben támad fel Juda!

★

— „HAMMILTON” HEBER-MAGYAR NÉMET SZÓTAR, 5000 szó. Héber nyelv elsajátításra. Iskola és házisükségletre nélkülözhetetlen. 25 lej beküldése ellenében portómentesen kapható Rosenzweig Antal könyvkereskedésében Cluj. P. M. Viteazul No. 37.

KOPROL

A LEGJOBB CSOKOLÁDE-HASHAJTO

— ZSIDÓ KÜLDÖTTSEG CVETKOVICS JUGOSZLAV MINISZTERELNÖK-NÉL. (Belgrád). Dragisa Cvetkovics jugoszláv miniszterelnök és belügyminiszter kihallgatáson fogadta a jugoszláv zsidóság vezetőinek küldöttségét, névszerint dr. Friedrich Pops-ot, a zsidó hitközségek szövetségének elnökét, dr. Dávid Albala alelnököt és Simes Spitzer szövetségi főtitkárt. A küldöttség ismertette a miniszterelnök előtt azokat a kérdéseket, amelyek a jugoszláv zsidóságot érintik. A miniszterelnök messzemenő megértést tanúsított a jugoszláv zsidók problémái iránt és hangsúlyozta, hogy a zsidók mindig barátokra és segítő-társra fognak találni benne.

— A PARISI ROTSCILD-HÁZ EGYIK KASTÉLYÁT ÁTADTA AZ EMIGRÁNSOK MEZŐGAZDASÁGI KIKÉPZÉSÉRE. A chellesi emigráns táborból huszonöt kézműves átköltözött a Rotschild-háznak egyik villájába, amelyet mezőgazdasági iskolává alakítanak át, nyolcszáz emigráns számára. A kastély, amely gazdasági tekintetben igen kedvező állapotban van, a háboru alatt üdülésre szoruló katonák lakhelye volt, azóta pedig lakatlan. Most a zsidó emigránsok átképzésének szolgálatába állították.

— Nátha ellen DIANA SÓSBORSZESZ bedörzsölés.

— GIGLI AZ AMERIKAI ZSIDÓ ELLEN IZGAT. Rómából jelentik, hogy Benjamino Gigli, a világhírű tenorista, amerikai turnéjáról visszatérve, kijelentette a Corriere Padano című olasz lap munkatársának, hogy az amerikai zsidók magatartása, amely európai hittestvéreiknek az amerikai munkásság számlájára való favorizálásában nyilvánul meg, nagyfokú elégedetlenséget vált ki. A közeljövőben bizonyos fajtájú polgárháboru támadhat ebből a kérdésből.

— TEHENÉSZETRE alkalmas házhely, közvetlen a szénapiac mellett, a Pece-patak partján eladó. Értekezhetni a kiadóhivatásban.

Megszabadulhat

a ruhájáráráhulló kellemetlen fejkorpától, ha

„HEINRICH“

PETROL

szappant
használ.

Megszünteti a
hajhullást és
korpázást.

Kapható minden
szaküzletben

„iréne”

București

Str. Lipsicani 26. I. - Tel. 4-86-07

A legfinomabb női lehrnemük és kelengyek készítése a legújabb modellek szerint. Női galériók, jabouk, mellények. Legújabb csipke, valamint saját műhelyünkben készült divat-ujdonságok állandóan kaphatók.

Szép kivitel, szolid árak.

— 500 ezer koronát szavazott meg a svéd parlament a zsidó menekülteknek. (Stockholm.) Az a javaslat, hogy az állami költségvetésből 500 ezer svéd koronát a menekültek segélyezésére fordítsanak, nagy vitára adott okot a svéd országgyűlésben a zsidókérdés kapcsán. A jobboldaliak és a paraszt szövetség képviselői kifogást emeltek a menekülteknek Svédországban való szakmai kiképzése ellen, még pedig abból az indoklásból kiindulva, hogy a Svédországban kiképzett menekültek szívesebben fognak Svédországban maradni, semhogy tovább vándoroljanak. E jobboldali kifogásokkal szemben Vaugt szociáldemokrata képviselő emelt szót. Nevezék nevén a gyermeket — mondotta — vallják be, hogy a jobboldali körök nem akarják, hogy zsidók jöjjenek be az országba. A zsidók azonban hasznos elemet jelentenek minden ország számára. Zsidókérdés voltaképpen nincs is, az antiszemitizmustól megfertőzött államok maguk termelik ki zsidókérdésüket. A zsidó nép története a legragikusabb népi történelem, a zsidó nép legütődöttebb népe a világtörténelemnek. Anélkül, hogy bárki fölött is uralkodni akart volna, ez a nép nem akart egyebet, minthogy békében éljen, hogy nyugalomhoz jusson és hogy ezért otthont teremtsen a maga számára Palesztinában az önrendelkezési jog alapján. A politikai és vallási menekültek mindenkor a legértékesebb emberek közül kerültek ki. A javaslatot ezután 130 szavazattal 50 ellenében elfogadták. A kormány, hogy eloszlassa a közvélemény félelmét az ország emigránsoktól való beözönlésétől, közölte az országban tartózkodó külföldiek számát. Eszerint Svédországban 13 ezer külföldi él, akik közül legfeljebb négyezer tekinthető emigránsnak. A külföldiek között csak három-ezer zsidó van. A nagyipar körében lebonyolított ankét azt bizonyította, hogy a zsidó bevándorlók nagy hasznokat hoztak a svéd iparnak, új ipari ágakat teremtettek.

— KIVANDORLÓK! akik a pékipart tanulják, rendeljék meg a 240 oldalas, románnyelvű, dr Morariu-Szilassy: „Tecnologia Industriei de Brutărie” című szakkönyvet. Ára 300 lei plusz portó. Megrendelhető Gazeta Brutarilor Timișoara, III. str. Brâncoveanu No. 86.

LEGIDEÁLISABB HASHAJTÓ, VÉRTISZTÍTÓ, epehajtó a dr Földes-féle „Solvo” pirula. Székrekedés, bélrenyheség, rossz emésztés, gyomorrontás, felfúvódás, gyomor és bélfájdalmaknál teljes gyógyulást nyújt. Egy doboz ára 20.— Lei. Minden városi és vidéki gyógyszerárban és drogériában kapható.

Autóvilágítás, mágnesek, dinamó és akkumulátorok szakszerű javítása

Konfesz Eugén

Timișoara IV., strada Fröbl 61.

— A danzigi zsidókat koncentrációs táborba zárják, ahol kényszermunkára kötelezik őket. A legutóbbi napokban megdöbbentő jelentések számolnak be a szabadvárosban élő ötezer zsidó életsorsában új fejezet kezdődött meg. A danzigi szenátus elhatározta, hogy kényszermunkára kötelezi a zsidókat a Danzig és Kelet-Poroszország között megépítendő autót munkálatainál, valamint más nehéz munkálatoknál. E célból az összes férfiakat, asszonyaikkal és gyermekeikkel egyetemben az autót mentén felállítandó koncentrációs táborokba zárják. Még nem ismeretes azonban, hogy az internálás egyszerre és tömegesen, vagy pedig lassu folyamatban fog megtörténni. A danzigi kormányzat zsidó politikájának ezen újabb fordulatát azzal magyarázzák, hogy az előbbi terv, amely az összes zsidók rövid időn belül megtörténni küzvetését célozta, kivihetlensége folytán megbukott. A kormányzat politikája a zsidókat páriáká alacsonyítja le, akik elő fogják segíteni a danzigi szenátus által a német birodalmi kormányzattal egyetemben elhatározott építkezési program keresztülvitelét. Ezekért a munkálatokért a zsidóknak semmilyen fizetést nem adnak.

— Eljegyzés. — Feldmann Mózes aradi borkereskedő eljegyezte Berkovits Freidust, Berkovits Zoltán satumarei borkereskedő leányát.

— MÉRT VEGYÜNK ARTA BUTOROKAT? Mert kiváló minőségűek és mégis olcsók. „Arta” Oradea, str. Cosbuc, Palace-szálloda mellett.

Divat és gyógycipők

Belvárosi Cipőszalon-ban

Kohn István
Oradea, Parcul Traian 1.

(Dr. Balláné kalap-szalonnál)

— A délafrikai kormány nem szándékszik zsidóellenes törvényeket bevezetni. (Capetown.) Erikh Louv nacionalista képviselő és volt páris követ, törvényjavaslatot nyújtott be a délafrikai parlamentbe a bevándorlás és idegen ellenőrzés ügyében. A javaslat tárgyalása során Louv kijelentette, hogy javaslata a további zsidó bevándorlás megakadályozását célozza, mert a zsidók beözönlése faji problémát idéz elő azáltal, hogy a zsidók nem tudnak asszimilálódni. Stuttgart belügyminiszter válaszában kijelentette, hogy a kormány semmiképpen sem fog magáévá tenni olyan politikát, amely kifejezetten a zsidók ellen irányul. A nem kívánatos zsidók ellen a fennálló bevándorlási törvények alapján megtette a kormány a szükséges intézkedéseket. Miután Hofmeyr közoktatásügyi miniszter is a javaslat ellen foglalt állást, a vitát elnapolták.

PÁLYAZAT

A brassói ort. izraelita hitközség két mézárszéki jogára folyó év május 1-re két bérlőt keres. Csakis szakemberek pályázhatnak, kik saját személyükre szóló iparigazolvánnyal és egyéb, szakmájuk gyakorlásához szükséges iratokkal rendelkeznek. A pályázatok benyújtásának utolsó határnapja március 31.

Kóser hentesáru gyártók és akik megfelelő árucsarnok helyiséggel rendelkeznek, — előnyben részesülnek. A többi feltételek hitközségünk irodájában személyesen, ennek akadályoztatása esetében, posta útján is beszerezhetők. Cim:

Comunitatea israelita orthodoxa Autonoma din Brașov

Strada Castelului 62.

Látogassa meg szőnyegkiállításunkat új helyiségünkben

Str. Ep. Ciorogariu 4.

Szebbnél szebb perzsa szőnyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Állandó tanfolyam

„ORIENT”

Schulhof Emilné, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— A magyar szellemi élet legjobbjai külföldre távoznak. — Az új zsidótörvény javaslat, amelynek egyik fő intenciója hogy megtisztítsa a magyar szellemi életét az úgynevezett „zsidó befolyástól”, máris jelentős eredményeket mutathat fel. Az irodalmi és művészi világ legkitünőbb reprezentánsai hagyják el önkéntes emigrációval Magyarországot, hogy külföldön, főként a nyugati államokban folytassák működésüket. A nyugati államok irodalmi, művészeti és tudományos körei tárt karokkal fogadják a nagynevű magyar értelmiségieket. Nem tartanak ártalmas befolyásuktól. Németh Andor, az európai nevű esztéta és irodalomkritikus, a budapesti Ujság irodalmi rovat vezetője hagyta el a napokban a magyar fővárost és utazott Párisba, hogy ott egy nagy kiadóval kötött szerződésének tegyen eleget. Értésülésünk szerint a párisi kiadó egy történelmi regény megírására bízta meg Németh Andort, akinek utóbbi Mária Teréziáról megjelent történelmi munkája külföldön is nagy elismerés aratott. A megírandó történelmi munka egy zsidó származású katolikus szent életét és jelentőségét tárgyalná. Érdekes egyébként, hogy nemcsak a zsidó, vagy zsidószármazású irók és művészek hagyják el Magyarországot, de számos haladó szellemű, magyarverségű író és tudós is.

— HIVATALOS JELENTÉSEK SZERINT 1933 ÓTA 240 EZER ZSIDÓ VÁNDOROLT KI NÉMETORSZÁGBÓL, EZEK KÖZÜL 100.000 AZ UTÓBBI HÁROM HÓNAPBAN. Február 25-én nyilvánosságra hoztak Berlinben egy a külföldnek szánt összefoglaló hivatalos statisztikát, a német ország zsidó kivándorlásáról. Eszerint az 1933-as esztendő pogromhónapjai óta egészen a novemberi zsidóüldöztetésekig 240 ezer zsidó hagyta el Németországot, ezek közül 100 ezer az utolsó három hónapban. A jelentés a kivándorlás legfőbb országának Palesztinát, az Egyesült Államokat, a délafrikai államokat, Angliát, Franciaországot, Hollandiát, Svájcot és Kínát említi fel.

— MEGNYILT Grosz Albert (az Ujságíró Klub volt foderása) modern és elsőrangú férfi-foderása a LAZAR AUREL UCCA (v. Nagy Sándor-ucca) 2. szám alatt. Olcsó árak, elsőrangú kiszolgálás. Előnyös bérletjegyek házhoz is. Szíves pártfogásukér: Grosz Albert.

PRIM
a fém-töltő KIRÁLYA

Mire kell a zsidó hadsereg?

Írta: Wolfgang von Weisl

A nagyvonalú brit politika útja tisztán áll előttünk. Jónagatn már megmondtam évekkkel ezelőtt és bevallom, hogy nem is volt nagy művészet. Csak józanul kell mérlegelni az adottságokat és akkor előttünk áll Európa fejlődési útja. Mindig mondtam és ma is mondom, hogy Anglia Oroszországnak őseltsége. Nem csak azért, mert Oroszország kommunista. Nem! Hanem azért, mert Oroszország — Oroszország. Olyan állam, amelynek 180 millió lakosa van, amely ázsiai uralomra tör, akár fehér, akár fekete, akár vörös cár uralkodik benne.

Amikor 1931-ben Mukdent megszállták a japánok, azt mondtam, hogy ezzel elkezdődött az új világháború. Megmondtam előre azt is, hogy szoros kapcsolat lesz a lengyelek és németek, lengyelek és románok, lengyelek és magyarok között. A kapcsolat létrejött. Megmondtam előre az olasz-német kapcsolatot is. Miért? Mert mindezt Anglia akarja azért, hogy üssön az oroszokon.

Kévszidó értette meg akkor, hogy ezek a politikai jóslatok nem furcsa álmódzások, hanem egy politikai cél acélos alapjai. De a zsidók odaadták magukat egy illúzióknak. Angliát illetőleg és ez az illúzió megbosszulta magát a német-osztrák és csehszlovákiai zsidókon. Holnap pedig a palesztinai zsidók lehetnek azok, akik ebbe tönkremehetnek, mert nem akarják látni, hogy mit tervez Anglia.

Tisztán látni Anglia politikáját, ez az első feltételezése annak, hogy a cionisták és általában a zsidók egészséges politikát folytassanak.

OROSZORSZÁG — MINT ANGLIA ELLENPÓLUSA.

Az angoloknak nincsenek politikai gondolatai és még kevésbé politikai tervei. Nem gondolkoznak logikusan, nem konzekvensek, nem bátrak, nem gondolnak tekintélyükre és nincs politikai becsületérzésük. De: primitív ösztönüket követik, amely eddig mindig átsegítette őket a bajokon. Ez az ösztön az, mely mindenkor arra sarkalja őket, hogy mindenkor ellenségei legyenek a legnagyobb államnak.

Illetőleg a legnagyobb államrendszernek, amely a világon van. Különösen akkor, ha ez az állam a brit impérium leggazdagabb területeit veszélyezteti, vagy veszélyeztetni akarja. Ez a leggazdagabb vidék tudvalevőleg India, a maga 350 millió lakójával.

Anglia kitűnően ismeri Machiavelli elméletét és állítja, hogy egy nép elégedetlensége addig nem veszélyes, amíg külföldi hatalom nem segít fegyveresen. Ez olyan szabály, amely épen úgy illik Indiára, mint Palesztinára. 1914-ig attól félt Anglia, hogy az orosz cár fogja megtámadni Indiát, 1919 óta pedig attól, hogy a bolsevista oroszok támadják meg a brit korona legdrágább kincsét. A legnagyobb veszély pedig az volna Angliára nézve, ha szövetség jönne létre az oroszok és kínaiak között, mert ezzel 600 millió ember veszélyeztetné a britek ázsiai uralmát.

Nem „érthetetlen” tehát, hogy miért nézik az angolok tétlenül, hogy a japánok megtámadták a kínaiakat. Nem misztikus tehát az, amikor azt állítják, hogy „semmit sem tesz Kína megsegítésére.” Ez valószínűleg nagyon rossz angol politika, amire később ráfognak eszmélni az angolok. Ha valamit szeretne Anglia, az csak az lehet, hogy ez a kínai-japán konfliktus minél tovább tartson. Ez azért volna számára kívánatos, mert mindkettő annyira legyengül, hogy évekig nem játszhat szerepet a világpolitikában. Min-

denekelőtt 450 millió kínai nem lesz segéd-eszköze az imperialista-kommunista politikának.

Épen így „érthetetlen”, amikor azt látjuk, hogy az angolok támogatják Franco győzelmét és az olaszokat segítették ebben. Lehet, hogy ez is téves feltevés volt az angoloknak. Legalább is az én személyemben azt hiszem, hogy ami 1936-ban nem volt téves, az már 1939-ben lehet az. Nem érthetetlen viszont, ha arra gondolunk, hogy az angolok nem akarják szomszédjai lenni egy olyan államnak a Gibraltár mellett, amely Moszkvától függ, hanem az olaszokat látja szívesebben, mert kisebb katonai erőnek gondolja, mint a szovjetet (valószínűleg ezt is tévesen).

Ugyanez a téves politika az, amit Anglia folytat Palesztinával kapcsolatban. Anglia még mindig veszélyesebbnek tartja a szovjetet, mint a fascista államokat. Végeredményben az antiszociális mozgalmakat szívesebben látja Anglia, mint a kommunistákat. És ezért minél jobban kapcsolja magát a hivatalos cionizmus a szocializmushoz, annál kevesebb kegye lesz az angoloknál, annál könnyebben áldozza fel őket...

AZ EGYENSÜLY ÉRDEKÉBEN.

A „Times” február 7-iki számának vezércikke nagyon érdekesen foglalkozott az angol felszerelés kérdésével. Ebben a cikkben a Times elismeri, hogy a németek felszerelése az angolok számára szükséges és — figyeljük csak tovább — az európai béke és az európai egyensúly érdekében még szükséges is, dacára annak, hogy a felszerelés „sajnos” nem olyan tempóban haladt, ahogy azt az angolok kívánták volna. Az angol világglapnak ez a vallomása még érthetőbb lesz, ha azt is olvassuk tovább ebben a cikkben: „az angol és amerikai világ rossznéven vették a francia bekerítési politikát”, amellyel Franciaország dolgozott és hegemoniáját kiterjesztette Németországra és hogy Franciaország ennek a politikának felhagyásával stratégiaileg gyengült, de politikailag rendkívül megerősödött.”

Kitetszik a cikkből az is, hogy az angolok nem nézték jó szemmel a francia hegemoniát Európában, a franciák szövetségi rendszerét sem helyeselte Anglia és végül az angol politika helyeselte és kívánatosnak tartotta a német fegyverkezést, hogy az „egyensúly” helyreálljon és Franciaországot fenyegetse. Az angolok barátságátalanul nézték a francia-orosz szövetséget is. A müncheni kapitulációnak igazi oka az volt, hogy Chamberlain azt remélte, hogy a csehszlovákiai kaland után a németek rögtön rávetik magukat az oroszokra és összetörik. Azt szertné, Anglia, ha Japán és Németország egyszerre támadna, hogy elszakítsák Ukrajnát Minszktől a Kaukázusig és Kelet-szibériát meg Mongóliát. Kínától pedig leszakítani Bokharát és Turkesztánt, hogy a 180 millió világhatalomból a felét elvegye. De maradjon elég nagy ahhoz, hogy később az egyensúlyt képviselje Németországgal szemben, de nem olyan erős, hogy veszedelmét jelentsen a brit impériumra Európában és Ázsiában.

Ezt a politikát folytatta Anglia 1914-ben. De ez nem jelenti azt, mintha holnap már nem lép szövetségre Anglia a szovjettel a németek ellen, ha talán Németország az angolok ellen indítana harcot, mint 1914-ben. De mindig gyengíteni igyekszik majd a szovjetet, még akkor is, ha szövetségese lesz, mint ahogy a szovjet is gyengíteni akarja majd Angliát, még ha szövetségre is lépnek egymással.

Ember küzdj és bizva bizzál

A világűrben sokmilliárd hatalmas és rejtelmes világ kering. Ott valahol egy kicsinyke pont a mi napunk és mellette csak egy hajszálnyira, csak néhány milliárd mérföldre: egy porszem a föld és rajta az ember... Az ember az ő apró, kicsinyes esel-szövésével, büszkeségével, haragjával, irigységével, selymes vagy rongyos kóntosával, nyomorával vagy méltóságával — rehan, tipor, gázol, gyűlöl, szeret, kacag, és sir. Közben nem veszi észre, hogy szervezetete pusztul, kopik, míg kínzó fájdalmak nem jelentkeznek. — Nem tud enni, nem tud aludni, szédülések, gyomorfájások, lehangoltság, álmatlanság gyötrik...

A világhírű amerikai GASTRO D. gyógyszer valóságos áldás az emberiségre, mert a szimpatikus idegéken keresztül magát a betegség okát szünteti meg, gyomort-, bél-, máj-, vese- és epebajok eseteiben a legkitűnőbb eredményeket érték el vele.

GASTRO D. kapható gyógyszertárakban és drogériákban, vagy postán megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszertárában, București, Calea Victoriei 124.

NÉGY ANGOL ILLUZIÓ.

Az első számú brit illúzió: az, hogy a németek segíteni fognak neki. Ez annál kevésbé hihető, mert a németek mindezt tudják, amit mi itt írunk. És eszéigába sincs egy kétségbeesett háborút indítani a szovjetek ellen, mert ez sokkal több rizikóval járna, mint az, amelyet a cári ország ellen indított. Mert védelemben a szovjet nagyon erős lenne és ki-bírná addig, amíg a háborus láz elmúlna Németországban. Ezért inkább nyugaton akar eredményeket elérni Hitler, mielőtt még az orosz medvére vetné magát. Ezért hisszük, hogy az angolok látszólagos okosságukat még drágán fogják megfizetni.

A második illúzió: Azt hiszik az angolok, hogy a németek hadfelszerelésével helyreáll az európai egyensúly, bár most már több fegyvere van a németeknek, mint más államoknak. A demokráciáknak azonban a fegyveren kívül aranyuk is van és „arany meg acél együtt képeznek fegyvert”. Arannyal lehet fegyvert szerezni, de csak, ha időt adnak neki. És micsoda naivság azt hinni, hogy egy rablótól el lehet venni a revolvert, ha aranyat adunk neki, különösen, ha nekünk nincs hozzá fegyverünk.

A harmadik illúzió: hogy az olaszokat olcsóbban lehet megvenni, mint a németeket, mert az olaszok gyengébbek. Ez az illúzió adta át Barcelonát anélkül, hogy az olaszoktól zálogot kértek volna.

A negyedik illúzió:

AZ ARABOK...

A régi cionista szervezet vezetői nem ismerik a brit politikát, egyáltalán nem és nagy tévedésük, hogy a palesztinai nyugtalanság úgy állott elő, hogy: a) az angolok tudta nélkül tört ki, b) hogy az angoloknak ez nagyon kellemetlen; c) hogy az angolok végszükségben tárgyalnak az arabokkal. A valóság ezzel szemben az, hogy Malcolm MacDonald csak azt a politikát folytatja, amelyet az összes brit tisztviselők folytatnak 1919 óta és pedig: egy nagy arab föderációt létrehozni.

Ezt a föderációt 1919-ben törökellenesnek képzelték. A gyarmatügyi miniszterium urai, meg az India Office-ban félték, hogy a törökök megerősödnek. Félték attól is, hogy az oroszok és törökök túl jóba lesznek. Attól is tartottak, hogy egy erős Törökország veszélyes a Suez-csatornánál, a perzsa öbölnél és mindenekelőtt féltették az iraki olajmezők feletti uralmat. Azt hitték az angolok, hogy

akkor a török birodalom 8 millió lakossal rendelkezett. Ezért akarták, hogy

- a franciák veszítsék el Szíriát a maga 3 millió benszült arabjával;
- a zsidók veszítsék el Palesztinát, Transjordániával, amely egy millió arab lakosságot jelent;
- a törökök a moszuli petróleumot 500 ezer lakossal és
- Hedzsasz is hozzá tartozzon 1 és fél millió lakosával.

Ebből az egész tervből csak kettő valósult meg. A Moszul-vidéket egyesítették és elválasztották Transjordániát Palesztinától (összesen 300.000 lakosa van Transjordániának.) Ezt az illúziót kergetik most is Londonban a kerekasztal-konferencián és azt hiszik, valamilyen módon mégis végrehajtják a tervet és megvalósul a föderáció. Valamilyen más módon, mint akarták, de Egyiptommal és Ibn Saud-dal együtt még Yement is hozzáveszik — egy nagyhatalommá képezik.

Arról álmodnak, hogy a franciák is ott hagyják Szíriát és a következő államszövetséget képzelnék el:

1. Irak kerek 3 millió lakosával, ebből 2 millió arab, 2. Palesztina másfélmillió, ebből 1 millió arab, Transjordánia 300.000 arab, 4. Szíria 2 millió arab lakosa, 5. Libanon 900.000 arab, 6. Saudi Arábia 2.50 millió arabjával, 7. Yemennek másfélmillió arab lakosa van és nyolcadik Egyiptom 16 millió lakossal. Összesen 27.2 millió lakossal, amelyből 25.5 millió az arab, vagy arabul beszélő benszült. Ez az államszövetség nemcsak a törökök, hanem az olaszok ellen is fel tudná venni a kartot.

EGYETLEN KIUT — A ZSIDÓ HADSEREG.

Az első pillanatra helyesnek látszik ez a fenti felállítás, ha nem állapotunk meg, hogy ha levonjuk az afrikai Egyiptomot, amely távol van, az egész államszövetség alig tízmillió lakossal rendelkezik. És hogy Yement a Suez-től több ezer kilométernyi távolságra van és hogy a török birodalomnak nem 8 millió lakosa van, mint hitték 1919-ben, hanem 18 millió. Az egész konstrukció örült tervezés és fikció. Mert sem a törökök, sem az olaszok ellen nem lehet egy ilyen föderációt létrehozni. Nem tudnak megvédeni sem a törökök, sem az olaszok ellen azt az Irakot, vagy Szíriát, mégha a franciák ott is hagynák a szir partvidéket és elárulnák az angolok végleg a zsidók Palesztina tervét. Három török hadtest néhány nap alatt megszállhatja Bagdadot és Damaszkuszt. Az olaszok erejéről ne is beszéljünk.

CSAK EGY MEGOLDÁS.

Angliának csak egyetlen egy egészséges védelmi eszköze lehet, ha felállítanak egy zsidó hadsereget Palesztinában. Három millió zsidó kell lakjon Palesztinában, amelynek egy 400.000 főnyi hadserege volna. — ez az egyetlen megoldás biztosítaná a Suez-csatornát és az angolok stratégiai biztonságát. Ha nem ezt követik, az angolok vesztükbe rohanak...

— LENGYELORSZÁGI IRÓK ÉS UJSÁGÍRÓK TILTAKOZÁSA A GETTÓPADOK ELLEN. (Varsó.) A lengyelországi zsidó irók és ujságírók szövetsége nyilatkozatot tett közzé, amelyben tiltakoznak a lengyel egyetemeken bevezetett gettó-rendlet ellen, amelynek az a célja, hogy megálázza a zsidó diákok emberi méltóságát. Tiltakoznak továbbá mindazon kísérletek ellen, amelyek a zsidó diákok terrorizálására és jogainak elrablására irányulnak. A zsidó diákok harca az egyetemeken való egyenjogúsáért — mondja a tiltakozó nyilatkozat — integrális része annak a küzdelemnek, amelyet a lengyelországi zsidó néptömegek folytatnak emberi és politikai jogaikért. A zsidó irók és ujságírók teljes mértékben szolidárisak ezzel a harccal.

„Nem az utlevél, hanem az ember határoz”

Belgium legkiválóbb tudósai csoportosulnak a „Cercle des Alumnis de la Fondation Universitaire” köré, amely nemrégiben bankettet rendezett prof. Otto Léwy tiszteletére, aki 1936-ban megkapta a Nobel-díjat és Szentgyörgyi szegedi professzor tiszteletére, aki 1937-ben nyerte meg a Nobel-díjat.

Jean Williems, a belga nemzeti tudományos kutatások egyesületének igazgatója közölte, hogy az árjatorvények miatt prof. Léwyt eltávolították a gráci egyetemről és meghívták a brüsszeli egyetem katedrájára.

Ezután Szentgyörgyi tanár emelkedett szólásra és klasszikusan szép szavakat intézett tudóstársaihoz és Léwy professzorhoz. Azt mondatta többek között, hogy „nem utlevél, hanem az ember határoz és hogy a nyelv és faj változók, de az emberi szellem értéke örök”. Épen ezért Léwy professzort tiszteli az egész művelt világ, mert az emberi szellemnek és tudomány haladásnak bajnoka.

Szentgyörgyi professzor ezzel ítéletet

mondott a magyar közélet fölött is. Az ember határoz csupán — mondotta a Nobel-díjas magyar tudós, aki érti és tudja, jelent a tudományos világban „az ember”. Hogy a molekulák és atomok világában, ahogyan képletek vannak, eredmények, új korszakok meglátások és nemzedékekre kiható eredmények, ott nagyon mindegy, hogy ki határoz a lombik felé. És ha csak tíz tudós lesz a világon zsidó, lehetséges, hogy ez a kiválasztott tíz többet fog alkotni, mint százezer más, aki fajmitosz alapján lett a tudományos élet egyik „korifeusa”. Szentgyörgyi professzor világlátott, humanusan és emelkedett szemléletben gondolkozó férfiú, aki nem is mondhat mást, mint amit mondott.

Hogy is áll a Bibliában Szodoma és Gomorra pusztulásánál? Talán, ha van ember, akkor nem pusztítottam volna el a bűnök városát — mondotta az Ur. Egy mármora van: Szentgyörgyi professzor. De akad tíz száz és ezer is. Csak muljon el a mármora, „faj és vér” mámore, megmaradnak a magyok, a Szentgyörgyiek és azok kevesen, akik még vannak...

A „következetes” Mussolini

Nem tudjuk az objektív látzatát sem kelteni, ha Mussoliniról van szó. Nem pedig azért, mert a végletekig asszimilált olasz zsidóság kapta meg a legnagyobb csapást, ami zsidókat érhetett, a spanyol kiűzés óta. Már számtalanszor megirtuk, hogy milyen és mennyire „olasz” volt ez a zsidóság és most kuriózitásként közöljük, hogy csak egy esztendővel ezelőtt is, miképpen nyilatkozott Mussolini a zsidókról.

Egy éve annak, hogy a következőket mondotta szósz szerint:

— Nálunk teljesen hiányzik és ismeretlen gyakorlati szempontból, úgy a külső, mint a belső megkülönböztetés zsidó és nem zsidó között. Hosszu-hosszu évszázadok óta teljes mértékben kiveszi részét a zsidóság úgy a politikai, mint a művészeti és tudományos életben is. Olaszországban nincs zsidó probléma. Nem is lehet. Mert mihelyt olyan igazgatási kísérleteket észlelünk, amelyek kisebbségeink ellen irányulnak, azokat nyomban csirájukban elfojtjuk. A napokban beszéltem a római főrabbiával, amelynek során egyértelműleg állapítottuk meg, hogy az olasz nép és a zsidó nép ideáljai teljesen azonosak.

Ezt mondotta Mussolini egy esztendővel ezelőtt. És mert amit egy diktátor, egy ilyen egészen nagystílusú diktátor egyszer kimond, azt szent és „örök igazság”, ezért változást nem szenvedhet.

Azaz hogy:

A zsidó távirati iroda jelentése szerint — ... az olasz minisztertanács rendeletében adott ki, amely szerint zsidófajuk tulajdonában legfeljebb 5000 líra értékű földtulajdon és 20.000 líra értékű ház lehet. Az ezzel felüli vagyont az állam kisajátítja és kisajátítja azokat a zsidó vállalatokat, amelyek százánál több alkalmazottat foglalkoztatnak.

Igy beszél és így cselekszik egy Mussolini. Akik még eddig valamilyen egészen kíméletesen kezelték az olaszok „héroszáit”, azok vágják ki ezt a kis cikket, tegyék tárcájukba és amikor Olaszországból akarnak rendelni árut, vagy oda akarnak utazni „pihenni”, akkor vegyék elő és gondoljanak a szerencsétlen olasz zsidókra, meg azokra akiknek most el kell hagyni Itália területét, mert egy rettentő bűnnel jöttek a világra zsidóknak születtek.

— 132 UTÓD KISÉRTE UTOLSÓ UTJÁRA A 123 ÉVES ÖST. 123 éves korában meghalt Varsóban Eszter Finkelstein asszony. Utolsó útjára 132 gyermek, unokadédunoka és ükunoka kísérte el. Radzimir városában temették el a matrónát és amikor a gyászmenet a város határához érkezett, annak egész zsidó lakossága fogadta. A gyászmenetben volt az elhunyt mairóna barátja is, a 116 éves Sarah Sabbatsohn is.

Vidéki képviselők:

Timisoara: Kaldory Marcel, Str. Paris 5.

Oradea: London Armin, Str. Millerand 9.

Cluj: Körösy Tibor, Str. N. Iorga 19.

Arad: B. Schlifka, Str. Eminescu 30.

Brasov: Deutsch Zsigmond, Str. Sft. Ion 2.

Ime a borotvapenge, amely Önt teljesen kielégíti

OKAVA

Favourite

Külön minőségű palesztinai gyártmány

Zsidó élet Novisadon

A szokásos Adár 7-iki ünnepséget becsületes keretek között rendezte meg a novisadi *Chewra Kadischa* elnöksége. 150 terítékes Meláve-Málke folyt le a Cionista Dom nagyszobájában, amelyen a város zsidó öklököségei is részt vettek. Először Kohn I. Josip báni tanácsos, a Chewra elnöke üdvözölte a szép számban megjelent tagokat és vendégeket, méltatva a nap jelentőségét. Utána dr. Tibor Dezider, a Chewra alelnöke tartott mélyen szántó beszédet. Dr. Kiss Henrik főrabbi áldást kér a megjelentekre és megható szavakkal parentálja el az év nagy halottait, akiknek munkáját példaképpen állítja oda minden igaz zsidó elé. Dr. Kerényi Stevan orvos az újonnan felvett tagok nevében ígéri, hogy a tradíciókhoz híven igyekezni fognak minden erővel szolgálni a szent ügyet és jótékonyt. Klein Ármán, a hitközség főjegyzője szellemes beszédben összegezte a Chewra célkitűzéseit. Véget ért a Kohn I. Josip elnök emelkedett szólására és éltette Petar királyt és a királyi családot, akik áldásos tevékenységének a jugoszláv zsidóság sokat köszönhet. Fleischmann és Bernstein kántorok szolgáltatták az egész estét betöltő emelkedett hangulathoz az énekszámokat. Az összes jelenlevők egy felejthetetlen est emlékével távoztak a Chewra Kadischa ünnepségéről.

A novisadi zsidó hitközség, a dunai bán-ság zsidó központja dr. Lusztig Ferdinand elnök kiváló és érdemes vezetése alatt fejlődik nagygy. E nagy hírű hitközség évek hosszú során át a vallás, jótékony és nevelés terén példás eredményeket ért el. Dr. Lusztig Ferdinand, aki közel egy évtizede áll már a hitközség élén, méltán érdemelte ki páratlan figyelmét és lelkes, áldozatkész munkája folytán az egész hitközség becsülését és tisztelését.

Ha csak rövid pillantást vetünk a novisadi zsidó hitközség intézményeire, akkor is fogalmat alkothatunk, milyen nagy vallásos-kölcsei és kulturális missziót végez a közösség.

A Kralja Petra II. uccában egymás mellett emelkednek a méreteiben monumentális a díszes szinagóga és kétemeleles zsidó iskolaépület. Szemben az iskolaépülettel emelkedik a hitközségi alkalmazottak kétemeleles szék-háza, amely a hitközség példás szociális gondoskodásáról tanuskodik.

A templom udvarán van a rituális-fürdő, amely a legkényesebb igényeket is kielégíti. Ugyanitt találjuk a szárnyasvágóhid épületét, amely a higiénia minden követelményének megfelelően szolgálja a rituálék két fő helyét: a szék-ház mellett.

Most, a legutóbbi időben fejezték be a fővárosi méreteket is tulszárnyaló, két uccára nyúló aggok és ároák menházának építkezését. A hatalmas méretű intézményben ott honra lelnek a tehetetlen aggok és nevelést kapnak az apátlan-anyátlan zsidó gyermekek. A vezetőség részéről most kezdeményezés történt, hogy a külföldi, főként német ároák elhelyezése is lehetséges legyen a menház keretében és ebben az irányban már megfektették a szükséges lépéseket az illetékes tényezőknél.

A templommal párhuzamos uccában emelkedik a Cionista Dóm, az M.C.O. díszes

szék-háza, amelyet zsidó kulturálatának is neveznek. Itt tartják összejöveteleiket az összes zsidó intézmények. Itt vannak a WIZO irodái is. Az emeleten a hitközségi és Chewra irodák, a földszinten szépen berendezett könyvtár és tornaterem. Az ifjúság szellemi és testi nevelésére egyaránt nagy gondot fordít a hitközség.

Jellemző a novisadi hitközség emelkedett és igazán zsidó gondolkodására, hogy az alig néhány taggal rendelkező orth. gyülekezetnek havi ezer dinár szubvenciót ad, hogy maguk részére egy külön imaházat tarthassanak fenn és saktart alkalmazhassanak. A hitközség tulajdonát képező mikvót pedig teljesen rendelkezésükre bocsátotta, hogy ezt a legorthodoxabb rituálék szerint kezeljék. Így még a hitközség alkalmazottai is fizetnek a mikveh használatáért. Érdekes, hogy e nagyfokú kedvezményezések dacára, az ortodoxok szeparálni akarják magukat a nagy hitközségtől.

Mint hogy a hitközség teljes mértékben biztosítja a legextrémabb orthodoxok vallási kielését egész Novisadon, érthetetlennek találják a különválási törekvéseket. A hatóságok sem nézik jó szemmel a novisadi hitközségben támasztott mesterséges ellentéteket, amelyek egyébként is a siker reménye nélkül startolnak, mert semmi kilátás nincs arra, hogy Alkalay grandrabbi, akihez az ügy végső fokon való elbírálása tartozik, engedélyezné a különválást.

Szépen látogatott estét rendeztek a novisadi Ujcionisták a Cionista Dóm előadótermében. Az elnök üdvözli a megjelenteket, majd köszönti László Ljudevit igazgatót, aki röviddel ezelőtt tért vissza Budapestről és kéri, hogy számoljon be tapasztalatairól.

Közvetlen formában, de reudkívül érdekesen ismertette László Ljudevit, a Dungenyrszki művek igazgatója a magyarországi zsidótörvény alapján keletkezett helyzetet. Számszerű adatokat idézett, amelyek igazolják a gazdasági élet hanyatlását. Beszámolt a magyarországi cionista életről és különösen kiemelte a Betár jelentőségét. A Betár szervezet nagy fejlődésnek indult, főként, mert ez szervezi a kivándorlási lehetőségeket. A kivándorlók nagyszámban igyekeznek felvételni magukat a Betárokhoz. Sőt, a különös helyzet is megtörtént, hogy 60-70 éves szakállas emberek is kérték a Betárok táborában való felvételüket abban a reményben, hogy a szervezet által talán kivándorolhatnak. — Az előadó egyébként bejelentette, hogy a közeli hetekben Romániába is eljön tanulmányútra.

Néhány szívfolt a novisadi zsidóság életéből. Itt akadálytalanul megnyilatkozhat a zsidóság kulturális, vallási és gazdasági tevékenysége, amely meg is látszik a példásan fejlődő novisadi zsidóság nyugodt és kiegyensúlyozott életén. (R. S.)

— Közgyűlést tart Bukarestben az Uj Cionista Szervezet erdélyi tagozata. Az Uj Cionista Szervezet bukaresti csoportja 1939 március 12-én, vasárnap délelőtt 10 órakor tisztújító közgyűlést tart. A közgyűlés az országos szervezet helyiségében, str. Olteni 16 sz. alatt fog lefolyni. Alig néhány hónapi működés után a Bukarestben élő erdélyiek olyan hatalmas érdeklődéssel fordultak az Uj-cionista eszme felé, hogy egyre újabb és újabb elemek léptek be a csoportba. Ma már elengedhetetlenül szükségessé vált ezen új elemek bekapcsolása. A munka szélesebb körben való terjesztése érdekében ül össze a március 12-iki közgyűlés. A közgyűlés révén új lendületet fog nyerni az erdélyiek körében az ujcionista mozgalom, amely a zsidó élet reális szükségletének a kielégítését tűzte ki céljául és valósítja meg.

MEGALAKULT AZ UJCIONISTA HELYICSOPORT SZEZEBENBEN, SALONTÁN ÉS ICLODON.

Sibiuban február 26-án, vasárnap délután megalakult az ujcionista szervezet helyicsoportja. Eliás Sándor az első felszólaló, aki fegyelmre hívta fel az ifjúságot és indítványozta, hogy a közgyűlés egyhangulag válassza elnöknek dr. Eliás Mór ügyvédet. Nagy lelkesedéssel fogadták az új elnököt, aki Betin Jumi-nak adta meg a szót, aki régi harcosa a revizionista eszmének. Vázolt részletesen a londoni konferencia hibáit és azt a céltudatos munkát, amit az ujcionista szervezet végez Jabotinsky vezetésével. Nagy tapsal fogadott beszéd után, dr. Eliás Mór elnök arra kérte a megjelenteket, hogy minél többben iratkozzanak be az új szervezetbe, aminek sokan eleget is tettek. (J. S.)

Salontán, ebben az élénk határmenti városkában is nagy lelkesedéssel alakult meg az ujcionista helyicsoport. Az erdélyrészi központot a nagyváradi kiküldöttek képviselték. Farkas Ferenc szervező főtitkár és Vass Endre KTCH. főbiztos. A gyűlés befejeztével megalakult a vezetőség, amely a következő tagokból áll: Farkas Kálmán elnök, Glück Dénes titkár és KTH. biztos, Schwalb Sándor, Mezei József, Stein László, Kálmán László, Guttman Tibor, Mendelovits Moise, Katz Ferenc, Hercz Vilmos, Rosenkrantz Zoltán, Rosenkrantz Márton, Orosz Márton. Az új helyicsoport erős aktivitásba kezd.

Iclodon február 21-én alakult meg a helyicsoport a kolozsvári kiküldöttek jelenlétében. Treuhaft cluji vezetőségi tag ingyen rendelkezésre bocsátott autóján mentek ki a kiküldöttek. Stein Mose titkár nagyobb előadás keretében ismertette az ujcionista szervezet célkitűzéseit. Meister és Strul betárok is lelkesítő beszédeket tartottak a cluji Betár megbízásából. Elnök lett Lázár Menyheri, pénztáros Rosenfeld Bencion, titkár Herschkovits Béni, vezetőségi tagok Lázár Dezső, Léb Béla és Binderweiss Adolf.

NAGYSIKERŰ TRUMPELDOR ÜNNEPÉLY ODORHEIUN ÉS TG.-MURESEN.

Adár 11-én, szerdán este rendezte nagyszerű emlékünnepejét Trumpeldor emlékére az odorheui helyi csoport. A Királyhimnusz után Klein Herman elnök megnyitja az ünnepélyt, majd Citron Herman ügyvezető elnök szép beszédben méltatta Trumpeldor emlékét. Guttman Becalel mófaked, El molé rachmim-ot recitált, majd jiddis nyelven beszélt. Farkas Ferenc központi főtitkár lelkesítő beszéde után elénekelték a Hatikvát. Az oderheui szervezet 80 taggal működik.

Néhány héttel ezelőtt alakult meg a Brit Trumpeldor helyicsoportja Marosvásárhelyen és máris nagyszerű gyászünnepelet rendeztek Trumpeldor emlékére. Március 2-án este tartották az ünnepséget a zsidó kulturház nagytermében. Ilyen nagyszabásu ujcionista megmozdulás már rég nem volt Marosvásárhelyen. A Királyhimnusz után egy csodálatos lelkesítő induló esendült fel, majd Weisz betárvezető mondotta el lelkesítő beszédét s „El molé rachmim”-ot recitált. Kohn József ünnepi beszéde Trumpeldorról szólt, emlékének áldozott, emlékeztette a meghatott hallgatóságot, hogy utolsó szavai a következők voltak: „Jó meghalni a hazáért!” Záróbeszédet Farkas Ferenc központi titkár tartott és vázolta az ujcionista szervezet célkitűzéseit. A termet zsufolásig megtöltötte a közönség, amely a lelkesítő beszédek hatása alatt tömegesen lépett be a szervezetbe. A nagyszerű emlékünnepelet körüli szervezés országnéremű Vass Alberté, aki régi lelkes hivo az ujcionista ideológiának.

Izleles jó kóser házikoszt kapható
Pfeiffermann Vilmosnál
TIM.SOARA IV, Spl. Tudor Vladimirescu 24.
Figyelmes Utazóknak megfelelő
kiszolgálás! kedvezmény

ALLAMI SORSJÁTEK

ORADEA
BULEV. FERDINAND N° 3A tavasz jövetelével
GHEORGHE STĂNOIUORADEA
BULEV. FERDINAND N° 3

MEGIŪT ÚJ MILLIOMOSOKAT CSINÁL

Hétéről-
hétre

Prága. — A prágai kormány törvényrendelet útján jóváhagyta a csehországi költségvetési tervet. Negyvenkilenc millió csehkorona a kultuszügyi költségvetés és ebből összesen 685 ezer csehkorona van előirányozva a zsidó hitközségek számára. — A Prágában betiltották a hatóságok a rituális vágást. A prágai vágóhidak igazgatósága elhatározta ugyanis, hogy megtiltja a zsidó mészárosok belépését a vágóhidákra és ezt a határozatot a zsidó hitközség elnökségének is tudomására hozták. Csütörtök óta nincs kóser hus Prágában. — A csehszlovák hadügyminiszterium felszólította a hadsereg kötelékében lévő aktív zsidó tiszteket, hogy kérjék nyugdíjaztatásukat. Néhány zsidó tiszt, akik a vezérkarhoz tartoznak, megkapta a nyugdíjazást anélkül, hogy azt kérte volna. Köztük van Franz Langer őrnagy, az ismeri költő, akinek drámáit az összes nagy európai színpadokon játszották.

Varsó. — A varsói műegyetemről, amely zsidó alapítójának, Wawelbergnek nevét viseli, végleges érvénnyel kizártak 45 zsidó diákot. A 45 diák egyenlő emlékiratot intézett a közoktatásügyi miniszterhez, amelyben tiltakoznak a gettópadok bevezetése ellen és kijelentik, hogy nem fognak engedelmessé válni ezen megalázó rendeleteknek. A memorandumot a közoktatásügyi miniszter a főiskola rektorához továbbította véleményezés végett. A rektor ezen az alapon rendelte el a memorandum 45 aláírójának kizárását.

Budapest. — Mint ismeretes, Magyarország és Csehszlovákia között a bécsi döntőbíráskodás alapján megegyezés jött létre az áttelepítés kérdésében. Az egyezmény értelmében csehek, szlovákok és ruszinok optálhatnak Csehszlovákiára, a zsidók optálási jogáról azonban nem tesz említést az egyezmény.

Róma. — A Jeruzsálemi szefárd zsidók küldöttsége, amely Rhodosban járt, hogy megvizsgálja az ott élő három ezer szefárd zsidó helyzetét, visszatért most Palesztinába. A delegáció tagjai távirati értesítést kaptak a rhodosi zsidóktól, hogy a sziget elhagyására megállapított határidőt március 12-től április 15-ig hosszabbították meg az olasz hatóságok.

Kownó. — Skaisgiris litván mezőgazdasági miniszter beszédet tartott a kereskedők kongresszusán, amelyben élesen kikelt az antiszemita agitáció és különösen a zsidóellenes bojkott mozgalom ellen. A kormány — mondotta a miniszter — nem fogja tűrni, hogy Litvániában leutánozzák más államok példáját, nem fogja megengedni, hogy a zsidókat kizárják a kereskedelemről. Csak tiszta és törvényes keretek között mozgó üzleti konkurrenciát engedélyez a kormány.

Jeruzsálem. — Dr. Ábrahám Katelson, a palesztinai Zsidó Nemzeti Tanács tagja egyik beszédében kijelentette, hogy bizik abban, miszerint a közel hónapokban ötezer németországi zsidó gyermek bevándorlását fogja engedélyezni a kormány.

Berlin. — A lengyel távirati Iroda jelenti Berlinből, hogy többszáz zsidó asszony és gyermek, akiknek férjeit, illetve apáit az októberi kiutasítások során kiűzték Németországból és a határra toloncolták, most felszólítást kaptak a Gestapótól, hogy haladéktalanul hagyják el Németországot, mert különben kényszeríteni fogják őket erre. Miután a legtöbb lengyel állampolgár, akinek állampolgárságát azonban törölték, a lengyel hatóságok különleges engedélye nélkül nem fognak tudni visszatérni Lengyelországba sem.

— A MIZRACHI ÉS AZ AGUDA KÖZÖS FRONTBA TÖMÖRÜL PALESZTINA SZOLGÁLATÁBAN. (London). A Mizrachi és az Agudasz Jisrael világszervezetek között megegyezés jött létre a londoni Palesztina-konferencia kapcsán, amelyen tudvalevően mindkét szervezet vezetői részt vettek. A megegyezés a két szervezetnek a palesztinai építómunkában való összefogását irányozza elő. Az egyezmény megkötése után rabbi Meir Berlin, a Mizrachi világszervezet elnöke és Jakob Rosenheim, az Agudasz Jisrael elnöke, közös manifesztumot bocsátottak ki a „zsidó néphez.” A kiáltvány többek között a következőket mondja: Ebben a kritikus időben, amidőn döntő fázisba jutott a zsidó nép sorsa és amidőn a mi hazánk minden zsidó számára rendkívül nagy fontosságú tényezővé vált, — ezekben a napokban, amidőn a szentföldön élő jisuv zárt egységben és bátor elszántsággal védi a pozíciót és ebben a védelemben az önfeláldozásnak és bátorságnak csodálatos példáját mutatta, — mi annak a két világszervezetnek a reprezentánsai, amelynek alapját a szentírás és a megszentelt zsidó hagyományok alkotják, elhatározzuk, hogy a fenyegető veszedelmekre való tekintettel egyesítjük erőnket a tóra és a hagyományok befolyásának erősítésére, minden alkotó erőfeszítésben, amely a szent földön történik, ma és ezután mindig. A Mizrachi és az Aguda reprezentánsaiból közös bizottság fog alakulni, amelynek személyi összetételét rövidesen közölni fogják.

— **ELJEGYZÉS.** — Mittelman Magdust Oradea, Mittelman Jakab, a Mizrachi erdélyi központja elnökének leányát eljegyezte Porgesz Jenő Oradea (Hida).

— **BUKARESTI GYAR** víz, gáz és gőz armatura gyártásban nagy gyakoralattal rendelkező üzemvezetőt keres. Referenciák és cím a kiadóhivatalba „ARMATURA” jelige alatt kéretik.

— **AZ UTOLSÓ NÉMET VAGYONDEZSMA: ELVESZIK A ZSIDÓK ÉKSZERREIT ÉS ÉRTÉKTÁRGYAIT.** A német kormány legutóbbi rendelete szerint az összes német illetőségű és hontalan zsidók két héten belül be kell szolgáltatniuk arany, ezüst és platina ékszereiket és ékköveiket. A beszolgáltatásnál joguk van bizonyos kártérítésre a birodalmi gazdasági minisztérium utasításai alapján. Ez a rendelet a németországi zsidó vagyonok utolsó maradványának elkobzását jelenti, miután az erőszakos árjásítások és a milliárdos vagyondézsmák oly mély nyomorba taszították a németországi zsidókat, amire eddig nem volt példa. Sok család számára a megmaradt ékszerek jelentették az egyetlen vagyont. Nem kétséges az sem, hogy a birodalmi gazdasági minisztérium utasításai jóval a valódi értéken alul fogják felbecsülni a beszolgáltatott értéktárgyakat. A részleteket arránézve, hogy egyáltalán kaptak-e készpénzt az értéktárgyakért, vagy pedig adótartozás törlesztése fejében, vagy más adósság fedezése címén fogják-e elkönyvelni az ékszereket, még nem ismeretesek.

BUN DE IMPRIMAT.
„GRAFICA”, ORADEA

NAGY EGYETÉRTÉS TEL-AVIVBAN.

Egy tel-avívi zsidó rendőr közszendhábormiatt elfog két revizionistát és két hisztrionistát. Bevizslá őket a rendőrségre, de amíg a jelentést adja, addig künnhagyja őket várni az ajtó előtt, rendőrtiszt rászól a rendőrrre, hogy miért hagynak ki őket, hiszen megszökhetnek. Mosolyogva gyínt a rendőr:

— Hogy ezek megszökhnek? Hiszen úgy ha guszna egymásra, hogy nem engedni egyik a másikat szökní...

#

EGY NÉMET ZSIDÓ „PÓTLÉKOS” ÖNGYILKOSSÁGA.

Egy berlini zsidó nagyon elkeseredett és akar válni az élettől. Első bánatában elment a patkába és mérget vett. Erős patkánymérget. De nem történt semmi baja. Pótlék volt — életbe maradt.

Ezután elment a zsinagógába és kötelet vette fel. Felakasztotta magát. De lecsúszott a kötélről. Mert kötélt is — pótlék volt.

Végül már annyira elkeseredett, hogy odament egy rohamosztagoshoz és a fülébe ordította, hogy „Le a náci zsinagógával!” Így remélt megszabadulni az élettől. De a rohamosztagos félrehívta és halkán fülébe sugta:

— Ne lármazzon, menjen dolgára. A rohamosztagos is „pótlék” volt.

Erre a szegény zsidó mégjobban nekikeseredett. Da ha már három öngyilkossági kísérlete nem sikerült, mit volt mit tegyen, bement egy vendéglőbe és kért egy adag húst.

Megette és egy órára rá meghalt.

A hus is pótlék volt...

(Legérdekesebb, hogy amikor ezt a történetet egy berlini komikus elmondta, ez a koncentrációs táborba vitték.)

#

MÉG EGY PÓTLÉK VICC.

Egy berlini étterembe bejön az egyik vendég és kérdi, mi van ebédre.

— Ennivaló ugyan nincsen, de minden étellel együtt valamit pótlékkal szolgálhatunk. Mi lehet ez pótlék?

— Előétel helyett — a „Völkischer Beobachter”-t olvashatja.

— Leves helyett — egy szívart.

Hus helyett — megtakarítják a cipőjét.

— Kompót helyett — kétszer telefonálhatunk a családnak.

#

MILYEN NYELVET KELL TANULNI BUDAPESTEN.

A tanító megkérdezi a budapesti zsidó iskolában: — Jakabka, ti milyen idegen nyelvet tanultok otthon?

— Mi angolul tanulunk tanítóbácsi.

— És ti, Samuka.

— Mi spanyolul tanulunk tanítóbácsi.

— Na és ti Majsika?

— Tanítóbácsi, mi szegények vagyunk, nincs pénzünk kivándorlásra és itt kell maradnunk Pesten. Mi németül tanulunk.

#

EGY ÉHÉS EMBER ROSSZUL LESZ.

Berlinben az egyik éhező német rosszul lesz. Valaki meglátja és elkezd kiáltani.

— Két ember fogja és egy adjon neki enni.

Az összerogyott ember halk, elhaló hangon azt mondja:

— Elég, ha egy ember fog és inkább kettő adjon enni...